

Laiškai
LIETUVIAMS

1953 m. Vasario (February) mėn.

Vol. IV, No. 2

T U R I N Y S

VASARIO 16-sios VAIZDAI — Kun. Vabalkšnis	33
VIENTELĖ TIKĖJIMO ATRAMA? — J. Kidykas, S. J.....	36
ŠV. PETRO KAPAS — P. Rabikauskas, S. J.....	38
VAIKO MALDA — Kun. Dr. J. Gutauskas	44
BLAIVUMAS — B. Woehrmueller	49
SVAJONĖS APIE VEDYBAS — J. Vaišnys, S. J.....	54
FAKTAI IR IDĖJOS — Bruno Markaitis, S. J.....	59
RYTŲ BAŽNYČIOS ATSKILIMAS — J. Venckus, S. J.....	61

Viršelyje — **Paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę ir Nežinomojo Kareivio
Kapas Kaune.**

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Povilas Gaučys. PIETŲ KRYŽIAUS PADANGĖJE. Lotynų Amerikos rašytojų antologija. Kalbą žiūrėjo B. Babrauskas. Viršelis — J. Pilipausko. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas, 2334 S. Oakley Ave., Chicago 8, 111. 480 psl., kaina \$4.50.

GABIJA, neperiodinis literatūros žurnalai nr. 3, 1952 m. Red. Stepas Zobarskas. 84 psl., kaina \$1. Šiame numeryje yra prozos, poezijos ir straipsnių literatūrinėmis temomis šių autorių: V. Ramono, J. Krumino, A. Škėmos, Gr. Tulauskaitės, A. Barono, J. Rūtenio, P. Babicko, L. Dovydeno, Kl. Jurgelionio, Ant. Gustaičio, J. Brazaičio, F. Kiršos, J. Stebeikio, B. Babrausko, V. Maciūno ir M. A. Buonarroti.

D. Pilla. SIELA UŽ SIELĄ. Įdomi istorinė apysaka. Kaina \$2. Galima gauti pas: Mr. E. Dambrauskas, 4501 S. Talman Ave., Chicago 32, 111.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription two dollars. Single copy 20 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Putnam, Conn.

LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį, išskyrus liepos - rugpiūčio dvi mėnesinį. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Administracijos adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, 111. Telefonas: HEmlock 4-1677. Metinės prenumeratos kaina du doleriai. Atskiras numeris 20 centų.

N. P. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn.

Vinjetės Vl. Vijeikio

1953 m. Vasario mėn.

Vol. IV, No. 2

VASARIO 16-sios VAIZDAI

“Kas iš mūsų nejaučia, kad patrijotizmas yra šventas dalykas ir kad tautiškų vertybių įžeidimas yra dalinai profanacija ir šventvagystė?

Nėra tobulo krikščionio, kurs tobulai nemylėtų savo tėvynės.”

Kard. Mercier

Kankiniai

Lietuviai, kurie nori išlikti tuo, kuo juos Dievas sutvėrė, t. y. lietuviais ir gina tai, ką jiems Dievas davė, t. y. tėvynę, okupanto yra vadinami plėšikais, žmogžudžiais ir kraugeriais. Tegul sau vadina. Tiesa nėra tokia, kokią žmonės padaro, bet tokia, kokia iš Dievo išeina. Tiesą ginti yra dieviškasis įstatymas.

“Neseniai manęs klausė vienas štabo karininkas”, rašo kard. Mercier, “ar kareivis, kuris nužudomas už tai, kad gina teisingą reikalą (o mūsų reikalai tokie yra), netampa kankiniu. Jis netampa kankiniu griežtai teologiška žodžio prasme, nes miršta su ginklu rankoje, o kankinys be gynimosi pasiduoda budeliui. Bet jei manęs paklaustų, ką aš manau apie išganyką narsaus vyro, sąžiningai atidavusio gyvybę, beginant savo šalį ir įžeistą teisybę, aš neabejočiau atsakyti, kad Kristus tikriausiai apvainikuoja tokį narsumą ir kad mirtis, priimta tokioje krikščioniškoje dvasioje, užtikrina sielos išganyką. Ir Išganytojas pasakė, kad niekas neturi didesnės meilės, kaip tas, kurs guldo gyvybę už savo draugus. Kareivis, kurs miršta, kad išgelbėtų savo brolius, apgintų šeimų židinius ir šalies altorius, pasiekia aukščiausią meilės laipsnį. Gal būt, jis nepadarė savo aukos vertės griežtos analizės, bet ar galime manyti, kad Dievas reikalauja iš paprasto kareivio mūsų įkarštyje metodiško teologų ar moralistų griežtumo?”

Ką tad mes turime pasakyti apie mūsų partizanus, kovojančius milžinų kovą ir mirstančius žiauriausiuose kankinimuose? Aš klaupiu dvasioje prie jų nesuskaitomų kapų ir pagerbiu juos, kaip kankinius. Tiesa jiems buvo brangesnė negu savasis gyvenimas ir jos meilė didesnė negu budelių žiaurumas.

Išpažinėjai

Lietuviškos kapinės Amerikoje. Čia ilsisi mūsų seneliai, kurie buvo priversti palikti savo gimtąjį, svetimųjų prislėgtą kraštą. Bet jo neužmiršo. Būdami nemokyti jie leido laikraščius, spausdino knygas, statė išdidžias bažnyčias ir pagaliau prakaitu aplaistytu skatiku padėjo Lietuvai išsikovoti laisvę. Jie buvo savo rūšies partizanai, kovoję už savo tautos gyvenimą.

Bet jų vaikai? Ar jie tęsia tėvų pradėtąjį darbą, ar užima savo tėvų garbingas kovos vietas? Šiandien tiesa daug daugiau šaukiasi pagalbos. Ne vienas teisinasi: „aš amerikietis... aš čia gimęs... kas man?“ Ar vertas pasiteisinimas? Pasakyk, bičiuli, kas yra amerikietis? Sakysi, žmogus gimęs Amerikoje. Neskubėk su sprendimais! Tu esi gimęs Amerikoje, o aš į ją atvažiauvau. Bet ar tai jau būtinai reiškia, kad tu didesnis, tikresnis amerikietis už mane? Kai vienas lietuvis gyrėsi, kad jis esąs tikras amerikietis, nes esąs čia gimęs, ir išdidžiai žvelgė į dipuką, šis jam atrėžė: „Aš esu amerikietis, nes pats norėjau juo būti, o Tamsta juo tapai tik atsitiktinai, tik dėl to, kad čia gimei. Bet gimti čia ar kitur ne nuo Tamstos noro priklausė“.

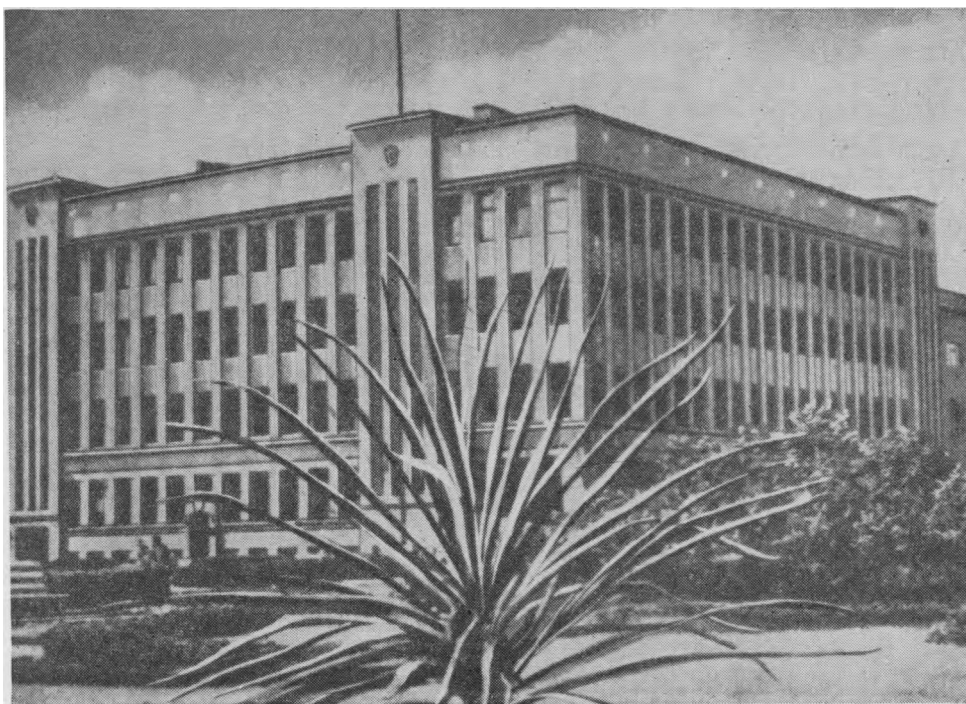
Mes esame lietuvių tautos vaikai ir Amerikos piliečiai. Turime būti lojalūs ir geri piliečiai, bet dėl to nėra reikalo atsisakyti savo tautybės. Ar mes, norėdami tapti gerais amerikiečiais, turime atsisakyti savo kalbos, savo kultūros, savo papročių? Angliškai aš turiu stengtis gerai išmokti, nes tai konvencionalinė valstybės kalba, bet kas gali reikalauti, kad aš užmirščiau savo tautos kalbą? Kodėl aš turėčiau pasidaryti gausingesnių Amerikoj gyvenančių grupių kashniu? Ar aš būsiu geresnis amerikietis, jei išsižadėsiu savo tautybės ir stengsiuosi tapti airiu arba anglu? Argi mes vėl kartosime savo tautos gėdą, patirtą lenkėjimo gadynėj? Aš liksiu lietuvis ir visuomet kovosiu už lietuviškumą. Kitaip, aš nebūčiau vertas būti broliu tų, kurie aukojasi už savo Tėvynę žaliuose Lietuvos giriose, nebūčiau vertas vadintis sūnumi tų, kurie čia Amerikoje ilsisi, atidavę duoklę vargstantiems savo broliams.

Pačiai Amerikos valstybei ir jos gerovei, jei ne būtinai reikalingas, tai tikrai labai naudingas mano lietuviškumas. Kas gali neigti, kad žmogaus dvasią turtina svetimų kalbų žinojimas, pasisavinimas iš kitų kultūrų tai, kas gera? Kuo piliečiai turtingesni, tuo turtingesnė ir pati valstybė. Tad kodėl aš turėčiau atsisakyti tokios gražios lietuvių kalbos, tokios kilnios krikščioniškos savo tėvų kultūros? Kodėl?

Ne, tai visai nereikalinga. Aš esu tikras amerikietis, ir lietuviu likdamas ir neišmainydamas savo kalbos į anglų kalbą. Aš pasijutau amerikietis, vos išlipęs ant Amerikos kranto. Žinoma, pasijutau ne airis amerikietis ir ne anglas amerikietis, bet lietuvis amerikietis. Čia mano tautiečiai, čia mano giminės dirbo, vargo, kūrė kultūrines vertybes, kaip ir kitu tautybių ateiviai. Todėl, gyvendamas čia, nesijaučiu iš svetimos rankos gaunąs malonę, bet turįs tam teisę dėl nuo seniau čia gyvenančių savo tautiečių nuopelnų.

Kas pirmoj vietoj?

Taigi, pasiteisinimas, kad atsisakai savo tautybės iš Amerikos meilės, neturi jokio pagrindo. Kiti teisinasi, kad išsižada tautybės iš Dievo meilės. Bet ir tai yra nesąmonė. Kartais tenka nugirsti sakant: „Jūs lietuviai tėvynę aukščiau statote už Dievą, bet pirmoj vietoj turėtų būti Dievas, o antrojoje tėvynė.“ Kiekvienas supranta, kad Dievas yra visa ko pradžia ir priežastis; jei nebūtų Dievo, nebūtų nei žmonių, nei tautų, nei pasaulio. Bet religija ir tautybė yra du skirtingi dalykai, nors vienas kitą turi paremti ir pa-

Užsienių Reikalų Ministerijos rūmai Kaune. Kai kurie mūsų tautiečiai, išvažiuavę iš Lietuvos dar prieš Nepriklausomybės laikus, mano, kad Lietuva ir paskutiniu metu buvo tokia nuskurdusi, kaip ir pirmiau. Tai yra visiškai klaidinga. Tokių rūmų, kaip šitie, jau Lietuvoje buvo nemaža. Jais pasigėrėdavo ir į Lietuvą atvykę užsieniečiai.

pildyti. Kiekvienas jų yra svarbus savo vietoje ir savo srityje, todėl apie jokiais vietas ar pirmenybes čia negali būti kalbos.

Negali mylėti Dievo, jei neapkęsi savo brolių ir savo tautiečių. Nemanykite, kad bus Dievui garbė, jei užmiršite savo tėvynę. Kadangi Dievas sutvėrė ir leido tautas, Jis nori, kad jos nežūtų, kad jos išsilaikytų.

Pagalvokite, kas atsitiks, jeigu jūs, rūpindamiesi tik religija, užmiršitate savo tėvynę. Štai praeina karas, žūva komunizmas, ir Lietuva vėl laisva. Bet kas jai padės, kas ją suvargusią prikels? Partizanai išžudyti, Amerikos ir kitų šalių išeiviai nutautę... Lietuva tada vėl pateks svetimųjų valdžion. Tie svetimieji gal bus nekatalikai, bedieviai. Kas liks Lietuvoje iš jos religinio ir kultūrinio gyvenimo? Ar nekris atsakomybė už tai tiems nutautusiems lietuviams?

Jeigu išeiviai užmirš Lietuvą, jeigu jom daugiau negrįš, pustuščiai jos plotai bus apgyvendinti svetimtaučių. Lietuva bus palaidota amžinai. Kokia iš to nauda Dievo karalystei? Ji netenka nuoširdžiai katalikiškos tautos. Bažnyčia praranda šiaurės rytų Europoje tokį svarbų strateginį punktą, iš kurio patogiausia atakuoti erezijas ir schizmas. Tad pagalvokime, ar iš mūsų nutautimo bus naudos Dievui ar velniui? Atsakymas, tur būt, kiekvienam aiškus.

Teisinkimės, kaip norime, dangstykimės visokiais išsisukinėjimais, bet jei nemylime savo tėvynės, negalime būti teisūs. Tikra tėvynės meilė padeda ir mūsų religijai ir tai šaliai, kurioje gyvename. Ji sukilnina žmogų, padaro altruistą. Jeigu tėvynės meilė išblėsta žmogaus širdyje, jis gyvena pagal savanaudišką posakį: “ten mano tėvynė, kur man gera gyventi”. Ir Bažnyčios atstovas kardinolas Mercier sako: “Nėra tobulo krikščionio, kuris tobulai nemylėtų savo tėvynės”.

Kun. Vabalkšnis

Autoriaus pastaba. Kard. Mercier citatos imtos iš jo laiško “Patriotizmas ir išsilaikymas”, “Žvaigždės” leidinys, Philadelphia, 1915 m.

Vienintelė Tikėjimo Atrama?

Malonusis Pone Henrikai!

Suprantu Jūsų galvosena. Iš pat vaikystės dienų Jums buvo skiepijama mintis, jog vienintelė tikėjimo atrama, vienintelis vadovas išganyman yra Šv. Raštas ir niekas kitas. Taip šventai buvo įsitikinusi visa Jūsų aplinka, tai ir Jums buvo savaime suprantama.

Gyvenimas nubloškė Jus tarp katalikų. Jus jaudina ir erzina tai, kad jie atmeta tokį Jums visai aiškų dėsni. Norite žinoti, kodėl. Atsakau.

Jei kiekviena tikėjimo tiesa turi būti randama Biblijoje, tai, be abejo, tenai turi būti ir protestantizmo skelbiamoji dogma, jog **tik** Šv. Raštas yra tikėjimo norma ir išganymas. Deja, Bičiuli, veltui verssi lapą po lapo, veltui nagrinėsi kiekvieną eilutę — tos tiesos Biblijoje nerasi! Tad skelbdamas kaip nepaliečiamą tiesą tai, ko nėra Biblijoje, protestantizmas pats save sukerta, pats sau aiškiausiai prieštarauja. Kaip tik todėl kiekvienas nuosekliai galvojęs protestantas privalėtų šitą savo dogmą atmesti.

Manau sutiksite, jog yra be galo didelės reikšmės skirtumas, ar kiekvienas žmogus turi rasti tikėjimą ir įeiti Dievo karalystėn, **pats skaitydamas ir sau aiškindamas Šv. Raštą, ar priimdamas Kristaus siųstą, neklai-**

dingų mokytojų skelbiamas ir aiškinamas tiesas. Jei Kristus buvo nusistatęs pirmuoju būdu gelbėti žmones, kodėl Jis to aiškiai nepasakė? Kodėl Jis pats nesiėmė rašyti tokio svarbaus veikalo? Kodėl Jis neįsakė ne apaštalam rašyti Biblijos, o liepė eiti ir **mokyti** visas tautas? Kodėl Jis įkūrė gyvą mokomąją ir valdomąją autoritetą, kodėl įsakė klausyti Jo **žodžio** net grasindamas amžina ugnimi neklaužadoms, jei pakanka turėti šv. Raštą ir tikėti taip, kaip jį kiekvienas supranta?

Jei Šv. Raštas yra vienintelė tikėjimo norma ir vienintelis vadovas išganyman, tai kaip galėjo būti krikščionimis pirmųjų kone keturių šimtų metų Jėzaus mokiniai, kuriems Biblijos nė vardas nebuvo žinomas? Kaip galėjo Kristus palikti savo tikėjimo norma knygą kurios Jis pats niekada nematė? Juk tokia Biblija, kokia ji šiandieną yra žinoma protestantams ir katalikams, buvo Katalikų Bažnyčios sustatyta ir kaip Dievo apreikštas žodis patvirtinta tik 397 metais po Kristaus. Argi Jūs tvirtintumėte, kad iki to meto nebuvo pasaulyje tikrų krikščionių?

Jau apaštalų laikais buvo pradėta suglausti svarbiausias ir visiems krikščionims būtinai tikėtinas tiesas į taip vadinamą “Apaštalų tikėjimo

išpažinimą". Tas "Apaštalų tikėjimo išpažinimas" ir šandie randamas kone visuose protestantų katekizmuose. Bet kodėl jame nėra žodeliu neužsimenamas Šv. Raštas, kaip vienintelė tikėjimo atrama ir vadovas išganyman? Jei jis toks būtų Kristaus paliktas, tai būtų pagrindinė tikėjimo tiesa, kurios nepaminėti "tikėjimo išpažinime" būtų negalima! Krikščionybės istorija liudija, kad iki pat šešioliktojo šimtmečio Kristaus Bažnyčioje tokios tiesos nebuvo. Iš kur tad ją ištraukė to amžiaus reformatoriai? Kokiu autoritetu remdamiesi, nori ją primesti pasauliui? Tik paties Dievo, ar Jo aiškiai įgaliotų apaštalų autoritetas galėtų paskelbti tokią tiesą. Deja, nei vienas nei kitas to nepadarė.

Kai kas bando šauktis Šventosios Dvasios įkvėpimo. Šventoji Dvasia yra tiesos Dvasia, todėl negali nei pati klysti, nei kitų klaidinti ir negali pati sau prieštarauti. Kaip tada ta Tiesos Dvasia galėjo įkvėpti virš dviejų šimtų viens kitam prieštaraujančių aiškinimų tokio paprasto ir aiškaus sakinio, kaip pvz.: "Tai yra mano kūnas"? Čia kažkas yra tikrai susimaišęs. Argi manytum, Henrikai, jog susimaišė Šventoji Dvasia? Ar nebūtų arčiau tiesos galvoti susimaišius savanorius Biblijos aiškintojus? Ir dar kaip susimaišė! Vieni randa Šv. Rašte septynis Sakramentus, kiti nė vieno. Treti sumedžioja du, tris, dar kiti vos vieną. Ir visi sakosi esą įkvėpti Šventosios Dvasios!

Gyvenimo prityrimas rodo, jog privataus Šv. Rašto skaitymo ir aiškinimosi dėsnis veda prie nesantaikos, kovų, skilimų, chaoso. Ar tad galima sutikti, kad begalinės išminties ir meilės bei vienybės Dievas būtų galėjęs palikti žmonėms tikėjimo norma tokią nesantaikos obuolį?

Negalima neatsižvelgti ir į tai, kad per ilgus šimtmečius, iki pat spaudos išradimo, tik mažai saujelei žmonių Biblija tebuvo prieinama. Viena todėl, kad labai retas kas temokėjo skaityti. Antra, ranka perrašomos Biblijos buvo tokia retenybė, jog mūsų pinigais kaštuodavo apie 10.000 dolerių vienas egzempliorius. Nejaugi Kristus būtų palikęs visų žmonių tikėjimo norma ir vadovu išganyman toki sunkiai ir tik turtingiesiems bei mokytiesiems prieinamą daiktą?

Tiesa, šiandien spausdintos Biblijos gan pigios. Bet ir šiandieną yra dar milijonai beraščių. Tik jau nesaikykite, jog beraščiai gali pasiklausyti kitų skaitymo! Tuomi jau išsižadėtumėte savo protestantiškojo dėsnio, jog viena tik Biblija yra vadovas išganyman ir tikėjimo norma. Niekam nėra pareigos priimti už dievišką apreiškimą kad ir skaitomos Biblijos, jei jis negali patikrinti ir įsitikinti gaunąs neiškreiptą Dievo žodį. Kas tiems beraščiams tai užtikrins? O kad yra rimtų priežasčių nepasitikėti, liudija nors ir ta pora faktų: protestantų Biblijų leidėjai yra išplėšę ir išmetę net septynetą Šv. Rašto knygų. Liuteris yra įterpęs savo vertiman paties išsigalvotą dalyką! Versdamas šv. Povilo sakinį "Dievas tikėjimu nuteisina pagonis", įterpė labai nekaltai atrodantį žodelytį "vien", kurs tačiau iš pat šaknų pakeičia Apreiškimo mintį. Kokiu autoritetu remdamasis, jis tai padarė? Dabar, išleisdami modernų Biblijos vertimą, Amerikos protestantai pakeitė Izaijo pranašystės prasmę: "Ecce **virgo** concipiet et pariet filium". Vietoje iki šiol visų vertimų vartoto: "Štai **mergaitė** pradės ir pagimdys sūnų", jie verčia: "Štai **jauna moteris** pradės ir pagimdys sūnų." O juk yra didelis skirtumas tarp "mergaitės" ir "jau-

nos moters!” Išeitų, kad Šventoji Dvasia per 1951 metus autorizavo vertimą “Mergaitė pradės ir pagimdyt”, o 1952 metais “susiprato,” pasitaisė, pakeitė savo nuomonę ir jau nebe “mergaitė”, o “jauna moteris” yra Dievo apreikšta tiesa! Žinant tokią kai kurių protestantų biblistų “tiesos meilę”, kaip begali kas pasitikėti, kad jam brukamasis Šv. Raštas tikrai yra neiškreiptas Dievo žodis? O patikrinti hebrajų ar graikų originalą eiliniui, dar net beraščiui žmogui neįmanoma. Ir štai šitokią komplikotą, pilną pavojų daiktą Kristus būtų palikęs neklaidinga tikėjimo norma ir vieninteliu vadu išganyman?

Baigdamas atkreipsiu Jūsų dėmesį į dar vieną protestantizmo nenuoseklumą. Aukščiau paminėjau, kad mums žinomoji Biblija buvo sustatyta Katalikų Bažnyčios. Tos pačios Bažnyčios kunigų ir vienuolių per šimtmečius ji buvo saugoma, perrašinėjama iki pasiekė mūsų laikus. Jei tad protestantizmo reformatoriai pasmerkė ir atmetė Katalikų Bažny-

čią, kaip supuvusią, iškrypusią iš Kristaus tikėjimo, kaip jie gali priimti tos subankrutavusios Bažnyčios sukurta knygą? Kas jiems užtikrina, jog Bažnyčia nesužalojo ir Šv. Rašto? Priimdami Katalikų Bažnyčios paruoštą Bibliją ir atmesdami pačią Bažnyčią, protestantai veikala stato aukščiau už autorių! Kur logika?

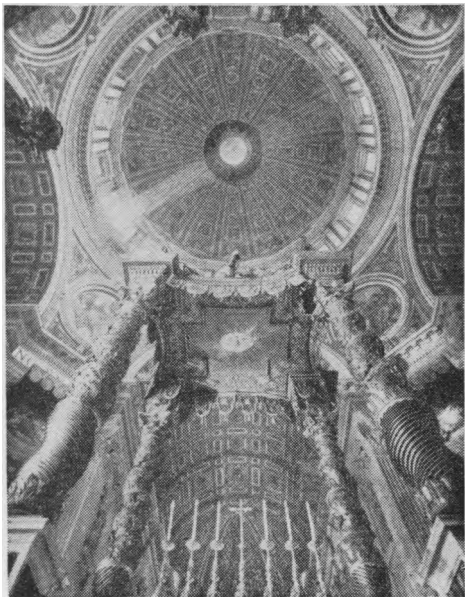
Gerbiu, Pone Henrikai, nekatalikų šventus sąžinės įsitikinimus. Tačiau gali būti ir klaidingų įsitikinimų. Jums dviguba pagarba už tai, kad ieškote patikrinti, kuo remiasi kitaip manančiųjų įsitikinimai tokiuose svarbiuose, ši ir amžinąjį gyvenimą lemiamuose dalykuose. Norinčiam pažinti ir priimti Dievo apreikštą tiesą, pats Šv. Raštas ir pirmųjų amžių krikščionybės istorija aiškiausiai sako : ne knyga, ne Biblija yra vienintelė krikščioniškojo tikėjimo atrama, norma ir vadovas išganyman, bet Kristaus įkurtoji, neklaidingumo dovana aprūpintoji, visų laikų ir visų tautų gyva mokytoja — Katalikų Bažnyčia.

Jonas Kidykas, S. J.

Šv. Petro Kapas

1952 m. birželio mėn. 25 d. turėjau progos su kitais 6 kunigais iš arti pamatyti tai, apie ką šiuo metu kalba visas pasaulis — šv. Petro kapą. Italijos profesoriaus B. M. Apolloni Ghetiti, vieno iš tų keturių archeologų, kurie vadovavo iškasimo darbams, vedami ir sekdami jo, kaip to dalyko žinovo, aiškinimus, skverbėmės ir mes per šimtmečius atgal į tuos laikus, kada Vatikano kalva buvo Romos užmiestis, kada ten nestovėjo jokie didingi rūmai ir negyveno jokie žmonės. Šalia tos kalvos tada tiesėsi vieškelis, vadinamas Via Cornelia; netoliese buvo Nerono cirkas ir

imperatoriaus sodai. Kaip buvo romėnų įprasta laidoti mirusius už miesto sienų prie didesnių kelių, taip buvo galima spėti, kad ir čia netrūko mirusiųjų kapų. Ir nuo seniausių laikų buvo tikima, kad tos Vatikano kalvos šlaite esąs palaidotas pirmasis Kristaus Vietininkas žemėje šv. Petras. Bet naujaisiais laikais atsirado ir tokių iš kitatikių tarpo, kurie pradėjo abejoti ir net išdrįso neigti ilgų šimtmečių sutartinį tikėjimą. Žinoma, ne be tikslo. Jei nebūtų tiesa, ką katalikai skelbia apie šv. Petro kapą, tuo pačiu būtų galima abejoti ir apie jo kankinio mirtį ir net apie jo bu-

Žvilgsnis nuo Šv. Petro kapo į garsiosios Michelangelo kupolos vidų.

vimą Romoje. Kai kurie net drįso iš to daryti išvadas apie Apaštalų Sosto tvirtumą ir tikėjosi sugriauti popiežiaus primatą. Nesunku jiems atsakyti dar iš pirmųjų krikščionybės laikų paliktais rašytais liudijimais. Bet visi žinojo, kad atrėmimas būtų dar galingesnis, jei galėtume jiems parodyti ir įrodyti patį faktą, sakydam šv. Petro palaidojimo vietą, ar ką nors panašaus. Tų ir kitų minčių vedamas, ne vienas mėgino gauti leidimą arčiau patyrinėti tą vietą, kur, sakoma, buvęs palaidotas šv. Petras. Tačiau popiežiai vis nenorėdavo sutikti, — iš pagarbos pirmajai Katalikų Bažnyčios Galvai, — kad kas liestų jo palaikus. Tik Pijus XII dar pirmaisiais savo popiežiavimo metais (1939 m. birželio mėn. 28 d.) davė leidimą daryti iškasimus po šv. Petro altoriumi, su sąlyga, kad visa tai būtų daroma atsargiai ir su reikiama pagarba. Tą darbą pavedė atlikti 4 archeologams: T. E. Kirschbaum su T. A. Ferrua, jėzuitams, ir

p. E. Josi su p. B. M. Apolloni Ghetti, profesoriams pasauliečiams. Darbas buvo tuoj pradėtas ir be pertraukos tęsiamas paskutiniojo karo metu ir po jo iki 1950 m. Reikėjo tam didelio sumanumo ir atidumo, nes nieko vertingo nebuvo galima sugriauti ar sunaikinti. Didelio atsakominguo jausmo vedami minėtieji asmenys atliko šį darbą su mokslininkams įprastu kruopštumu ir tikslumu. Visų tų iškasimų vaisius jie paskelbė gražiai išleistame, gausiai iliustruotame dviejų tomų veikale „Esplorazioni sotto la Confessione di S. Pietro in Vatxcano“, Citta del Vaticano 1951.

Per šimtmečių klodus

Dabartinė šv. Petro bazilika Romoje yra didingiausi ir daugiausia maldininkų talpiną Dievo namai pasaulyje. Ji buvo pastatyta 16 šimtmeityje. Į ją įdėjo savo sugebėjimus didžiausi visų laikų architektai ir menininkai, kaip Bramantė, Rafaelis, Michelangelas, Jok. Della Porta, Maderno. Iš visų jos papuošimų bene išpūdingiausias yra Berninio sukurtas baldakimas virš šv. Petro Konfesijos (altorius su kankinio karstu). O viso ko vainikas yra garsioji Michelangelo kupola.

Tačiau šis nepaprastas žmogaus dvasios ir genijaus kūrinys nėra visai naujas pastatas šioje vietoje; tai tik pakaitalas kitos virš 1000 metų tarnavusios bazilikos, statytos paties imperatoriaus Konstantino Didžiojo neužilgo po to, kai buvo paskelbta krikščionybės laisvė. Ir senosios bazilikos centre stovėjo šv. Petro konfesija, kuri statant naująją baziliką visai nebuvo paliesta, tik dar labiau išpuošta. Taip šandien, stovėdami prie popiežiaus altoriaus, esame toje pačioje vietoje, kur jau prieš tūkstantį ir daugiau metų rinkdavosi krikš-

čionys pagerbti didįjį Kristaus Apaštalą. Bet toje vietoje daryti iškasi- mai atskleidė ir šį tą naują, ypač kas liečia pirmąją bazilikos vidaus iš- vaizdą.

Šv. Petro kapas Konstantino bazilikoje

Nusileidome į bazilikos kriptą, va- dinamą Vatikano grotomis. Ten Kle- mentinėje koplyčioje dabar stovi al- torius, atremtas į užpakalinę Konfe- sijos dalį. Ties šiuo altoriumi ir buvo pradėti archeologų darbai. Nuėmę dabartinius mozaikas ir marmoro įvalkus, pramušę skyles ir ištyrę visa aplinkui iš vidaus ir iš viršaus, priejo išvados, kad tai esanti keturkampė išmūryta konstrukcija iš Konstantino laikų, virš kurios yra dabartinis po- piežiaus altorius. Be šios konstruk- cijos buvo rastos ir pirmąją bazi- likos grindų žymės. Visa tai įgalino atkurti Konstantino statytosios bazi- likos vaizdą, ir tai ne tik apytikriai, bet su nemažu tikrumu. Tam padėjo prieš kurį laiką Samagher'e, netoli Polos (Italijos - Jugoslavijos pasienyje) rasta dramblio kaulo dėžutė iš 5 šimtmečio, kurios antroje pusėje reljefe buvo pavaizduotas bažnyčios vidus. Jau anksčiau žinovai tvirtino tai esant šv. Petro Konfesiją. Dabar to reljefo daviniams atitikus iškasi- mo davinius, nebuvo jokios abejonės dėl minėto reljefo tikrumo.

Nuostabu, kad ten pačioje svar- biausioje vietoje nematome altoriaus. Centre matome tai, kas labiau pana- šu į gražų kapo paminklą. Bet Kons- tantinas ne kitaip pasielgė ir Jeruza- lėje statydamas Kristaus kapo bazi- liką. Abiem atvejais jam rūpėjo pir- moje vietoje pagerbti įžymų kapą. Net visas pastatas apie tą kapą turė- jo būti ne kas kitas, kaip didžiulis paminklas mirusiajam ir susirinkimo vieta jo kapo lankytojams. Nėra jo-

kios abejonės, kad ir čia jau anais lai- kais buvo laikomos šv. Mišios. Tai buvo galima atlikti, pastačius kilnoja- mą altorių. Ir bendrai 4 šimt. pra- džioje dar nėra žinomi pastovūs alto- riai (iš plytų ar akmens). Gal dėl to ir minėtasis kapo paminklas Konstanti- no bazilikoje stovi ne pačiame grote- liais apriboto ketvirtainio viduryje, bet jo užpakalinėje dalyje, kad reika- lui esant laisvoje vietoje būtų galima pastatyti altoriaus stalą.

Bet vieną kartą turėjo ir čia stovė- ti pastovus altorius. Jau buvo įsiga- lėjęs paprotys sujungti kankinių pa- laikus su altoriumi. Net ir mūsų lai- kais kiekviename naujai pašvęstame altoriuje įmūrijamos kankinių relikvi- jos. Šį sujungimą šv. Petro kapo su altoriumi atliko popiežius Grigalius Didysis (590-604). Taip vadinama "Popiežių knyga" (Liber Pontifica- lis) mini, jog popiežius Grigalius Di- dysis padaręs, kad ant šv. Petro apaš- talo kūno būtų galima laikyti šv. Mi- šias. Iškasiškai parodė, kaip jis visa tai atliko. Šv. Petro kūnas turėjo bū- ti toje vietoje, kur stovėjo minėtasis Konstantino padarytas kapo pamink- las. Būtų buvęs paprasčiausias daly- kas nuversti jau esantį kapo pamink- lą ir jo vietoje pastatyti altorių. Bet popiežius Grigalius visai kitaip, saky- tume keistai, išsprendė tą, kaip mums atrodo, gana paprastą problemą. Jis pakėlė aplink kapo paminklą grindis taip, kad paliko kyšoti tik viršutinę to paminklo dalį, kuri jam tarnavo kaip altorius. Kodėl taip? Tik vie- nas išaiškinimas: pagarbos pilna bai- mė, neleidžianti liesti kapo paminklo, kad tokiu būdu kartais nebūtų pa- liestas pats kapas. Šią šv. Grigaliaus konstrukciją pamėgdžiojo daug kitų bažnyčių. Taip matome ir šiandien viena bažnyčia su paaukštinta pres- biterija.

Šv. Petro kapas prieš Konstantino laikus

Iš to kas aukščiau pasakyta, matome, kad Konstantinui ir visiems kitiems nebuvo jokios abejonės, jog tikrai toje vietoje palaidotas šv. Petras. Ir tai negalėjo būti vien tik spėliojimas ar pamaldus įsitikinimas, nes tik visiškas tikrumas paaiškina, kodėl Konstantinas ėmėsi tokio sunkaus, beveik neįmanomo dalyko, kaip tik toje vietoje pastatyti šv. Petro baziliką. Reikia nepamiršti, kad vietos padėtis buvo labai nepatogi dideliam pastatui. Tai buvo kalva, kuri leidosi žemyn iš šiaurės į pietus ir sykiu iš vakarų į rytus Tiberio link. Be to, čia, šalia Via Cornelia, buvo laidojami numirėliai. Kalno šlaite buvo nemaža kapų ir net visa eilė mauzoliejų, kaip tai patvirtino iškasimai. Pažįstančiam romėnų papročius savo mirusiųjų atžvilgiu ir jų pagarbą laidojimo vietai nesunku suprasti, kokią milžinišką kliūtį reikėjo nugaleti imperatoriui, norinčiam toje vietoje statyti baziliką. Tik labai svarbus ir jokių abejonių nekelias reikalas galėjo pateisinti įsakymą užkasti ir dalinai nugriauti gražius, turtinius ir ne taip senai stovinčius mauzoliejus. Be to, kalvai žemėjant, reikėjo pietų pusėje išmūryti grandiozinius virš dviejų metrų storio ir kai kur iki 10 m. aukščio mūrus, kurie turėjo palaikyti naujojo pastato grindis. Kam visa tai? Būtų užtekę bazilikos pamatus patraukti šiek tiek labiau į pietus, ir visos sunkenybės būtų buvusios išvengtos. Bet ne patogumas ir kitokie išskaičiavimai turėjo nustatyti statomos bazilikos padėtį. Ten tikrai esąs šv. Petro kapas turėjo būti išeities taškas ir norma visam pastatui.

Tačiau tikrovė galėjo būti kitokia. Nuo šv. Petro mirties iki Konstanti-

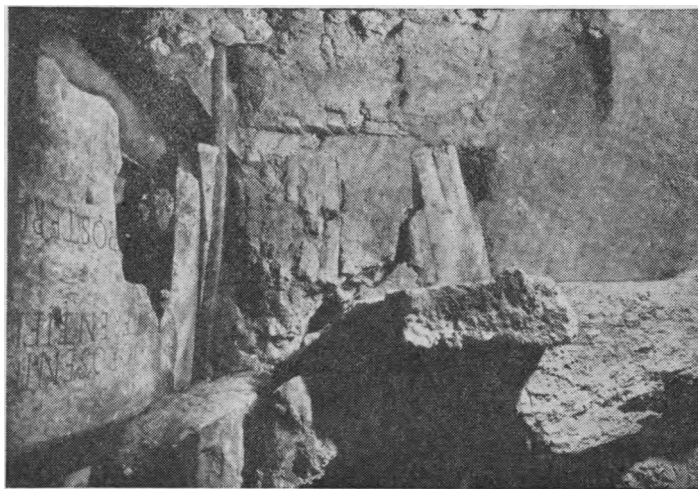
no laikų buvo praėję apie 250 metų. Tame laikotarpyje buvo tiek daug persekiojimų ir neramumų. Iš lūpų į lūpas perduodama tradicija apie šventojo Apaštalo kapą galėjo nutrūkti, galėjo per tokį ilgą laiką išivelti klaidų. Ir taip šis Konstantino įsitikinimas galėjo būti suklaidintas.

Archeologai knisosi gilyn. Nuėmę nuo Konstantino bazilikoje buvusio paminklo marmoro įvalką, rado mūrą, kurį dėl jo spalvos pavadino „raudonu mūru“. Jis buvo ankstyvesnių laikų, su įgaubimu kaip tik toje vietoje, kur turėjo būti šv. Petro kapas. Radę taip pat kitų žymių, archeologai galėjo nustatyti, kad jau prieš Konstantino laikus ten buvo aiškus paminklas, kurį Konstantinas, apvilkęs marmoru, padarė savo bazilikos centru. Rasta net keletas įbraižų ant sienos, kaip pvz., „vivas in Christo“

— „gyvenk Kristuje“. Tai atitinka mūsų: „Amžinąjį atilsį duok jam, Viešpatie...“ Vienoje vietoje net minimas Petro vardas. Tai rodo, kad ir prieš Konstantino laikus, kai krikščionybė dar nebuvo pripažinta ir buvo dažnai persekiojama, visi krikščionys žinojo, kur palaidotas šv. Petras, ir eidavo lankyti jiems taip brangaus kapo.

Galilėjos žvejo kapas

Geriau patyrinėję minėtąjį „raudonąjį mūrą“, kuris turėjo šv. Petro kapą atskirti nuo kitų kapų ir mauzoliejų ir iš dalies paremti antroje pusėje esančius laiptus — priėjimą prie šalia esančio mauzoliejaus — bei su laikyti nuo kapo kalvos šlaitu slenkančias žemes, archeologai rado, kad jis buvo išmūrytas antro šimtmečio viduryje (tiksliau: apie 160 metus). Tai buvo matyti tiek iš mauzoliejaus, prie kurio buvo prijungtas mūras, statymo būdo, tiek iš rastų to mūro konstrukcijoje plytų su ciosoriaus

Manoma, kad čia bu-
vęs palaidotas Šv. Pet-
ras. Kairėje matyti
akmuo su pagoniškais
užrašais, kurs buvo pa-
vartotas uždengti kapo
angai.

Aurelijaus (140-161) ir Augustos (ciesoriaus žmonos) Faustinos antspaudu ir įrašu. Kadangi buvo rastos tokios kelios iš eilės naujai pavartos plytos, reikia spręsti, kad tas mūras pastatytas minėto ciesoriaus viešpatavimo metu arba netrukus po jo.

Bet kai statė šį mūrą, šv. Petro kapas jau buvo toje vietoje ir buvo gerai žinomas bei pagarboje laikomas. Tai rodo specialiai ties kapo vieta padarytas išgaubimas. Be to, apie tą laiką statytas šalia esąs mauzoliejus kažkaip išsiskiria savo forma iš eilės kitų. Aiškiai matyti, kad turėjo atsižvelgti į čia jau seniau esantį kapą.

Lig šiol archeologai matė tik paminklus ir išmūrijimus. Norėjo sužinoti, kas yra visa to apačioje. Gal iki mūsų dienų išliko koks karstas ar sarkofagas?

Tikrai toje vietoje ir artimoje aplinkoje rado kelis karstus iš senesnio ir vėlesnio laikotarpio. Jie visi grupuojas apie centrą, kur yra minėtas mūro išgaubimas. Vieni iš tų karstų padaryti iš marmoro plokščių, kiti, ypač senesnieji, visai paprasti. Vienas kitas rodo, jog mirusis būdavo paguldomas tiesiog ant žemės, pri-

dengiamas plytomis stogo formoje ir apmetamas žemėmis. Ties mūro išgaubimu nerado jokio karsto, jokių marmoro sienų. Tik jau po pačiu mūro žemėse rasta žmogaus kaulų. Gal tai šv. Petro palaikai? Archeologai negali tai užtikrinti, kaip negali ir paneigti. Anatomijos žinovai, tiksliau ištyrę, tvirtina, kad tai tikrai suaugusio žmogaus, vyro, buvusio gana stiprios sudėties, kaulai. Kai visi kiti duomens aiškiai liudija, jog toje vietoje tikrai buvo palaidotas šv. Petras, reikia manyti, kad ir jis buvo taip palaidotas, kaip tuomet buvo laidojami neturtingiausieji žmonės.

Paprastutė pirmųjų šv. Petro kapo išvaizda. Bet ar gali būti geresnis to kapo tikrumo įrodymas? Neturtingas žvejys iš Galilėjos, neturtingųjų vergų, tarnų ir vargšų bendruomenės viršininkas, miręs didelio persekiojimo metu, tuomet, kai dar nebuvo įpročio ypatingu būdu pagerbti kankinius, greitomis, gal net slapčia, palaidotas, buvo paguldytas tiesiog ant žemės, kaip ir visi kiti beturčiai. Būtų reikėję nustebti, jei toje vietoje būtų buvęs rastas turtingas, gražiai išpuoštas marmoro sarkofagas.

Kad ir paprastai palaidotas, šv. Petras nebuvo savųjų užmirštas. Jo kapas nuo pat pradžios buvo tikinčiųjų lankomas, buvo rūpinamasi, kad niekas nepaveržtų tos vietos, kur jis buvo palaidotas. Po kiek laiko, pasi-taikius progai, kai buvo statomas „raudonasis mūras“, susirūpinta pa-daryti šioki toki paminklėlį. Ši pa-minklėlį rado Konstantinas ir nutarė pastatyti baziliką, kaip didžiulį kapo paminklą tam, kuriam Kristus įteikė dangaus karalystės raktus.

Tu esi uola...

Visa tai matant ir apsvarstant, mus stebina vienas dalykas: šio kapo istorija yra visai kitokia negu dauge-lio kitų, kad ir garsiausių kapų isto-rijos. Normaliam kapui yra skirta su-griūti ir išnykti. Nuo to dėsniu neiš-imti nė tūkstančius metų išstovėję kapai, kaip Egipto piramides, kaip Adrijano, kaip Augusto mauzolėjai prie Tiberio. Tik šv. Petro kapas pa-ėmė istorijoje priešingą kryptį. Ne-žymus, prastutėlis žemės kauburėlis dešimtmečių ir šimtmečių bėgyje ky-la, auga; ten statomas paminklas, klojamas marmoras; ten aukojamos šv. Mišios; ten į erdvią baziliką ren-kasi minios žmonių, nes visiems brangus tasai, kurį Išganytojas pa-skyrė savo Vietininku žemėje.

Kas šiandie Vatikano bazilikoje at-sistojęs prie popiežiaus altoriaus pa-kelia akis į viršų, į šviesią didingą Michelangelo kupolą, negali išlikti nepaliestas nepaprastos šviesos ir formų simfonijos, kuri noroms neno-rams kelia aukštyn mūsų dvasią. Ti-kėjimas ir žmogaus sugebėjimas su-kūrė šį neregėto grožio ir didingumo paminklą ant žmogaus kapo. Prisi-minę menką to kapo pradžią, su dar didesniu nustebimu suvokiame viso dalyko didingumą. Ne, tai nėra ko-

kio nežinomo asmens kapas. Visa tai turi prasmės tik tada, kai žinome, kad toje vietoje tikrai yra palaidotas tas, kuriam Kristus pasakė: „TU ESI PETRAS (UOLA), IR ANT TOS UOLOS AŠ PASTATYSIU SAVO BAŽNYČIA“.

PASTABA. Kas norėtų arčiau pažinti ar giliau pastudijuoti mokslinį šių iškasimų ap-rašymą, gali rasti medžiagos minėta-me iškasimams vadovavusių moksl-i-ninkų veikale arba šiuose straipsniuose: E. Kirschbaum, Das Petrusgrab, Stimmen der Zeit 150 (1952), 321-332 ir 401-410. A. Ferrua, La storia del sepolcro di san Pietro, La Civiltà Cat-tolica 1952 I, 15-29.

P. Rabikauskas, S. J.

LEONARDO DA VINCI

(1452 — 1519)

Praėjusiais metais sukako 500 me-tų nuo šio didžiojo menininko gimimo. Leonardo da Vinci pasižymėjo ne tik tapyboje, skulptūroje ir archi-tektūroje, bet ir kitose meno bei mokslo srityse. Jis buvo labai prity-ręs anatomijoj, bandė kai kuriuos technikos išradimus, sukūrė neblogų beletristikos dalykėlių. Religija buvo persunkusi visą jo gyvenimą. Gilus tikėjimas trykšta iš kiekvieno jo kū-rinio. Dievybę jis įžvelgė ne tik gam-toje, bet ir žmogiškojo meno kūri-niuose: tapyboj, muzikoj, poezijoj.

Kaip visa nuostabioji gamta yra lyg Dievo pėdsakas, taip ir tobuliau-sias Dievo kūrinys — žmogus turi stengtis savo gyvenimu ir savo veik-la palikti pėdsaką, iš kurio kiti galė-tų lengviau pažinti Didįjį Menininką. Tai buvo, galima sakyti, Leonardo da Vinci žemiškojo gyvenimo tikslas, kurį jis pasiekė. Jo paliktus pėdsa-kus matome ir mes. Jais gėrimės ir stebimės, kaip gražesnio, dieviškojo gyvenimo atspindžiu.

Vaiko malda

1. Maldos esmė

Malda yra žmogaus kalba su Dievu. Ji yra antgamtinės jėgos ir pagalbos šaltinis. Per maldą religija virsta gyvuoju santykiu su Aukščiausiuoju. Tas religingas, kas meldžiasi. Tas nereligingas, kas maldos nepraktikuoja. Malda yra esminis elementas religijoje ir religiniame gyvenime. Norint pažinti vaiko religinį gyvenimą, reikia pažinti jo maldos gyvenimą. Nežinant kaip vaikas meldžiasi, negalima jo auklėti maldai, jos praktikai. Juk pirmiau turi eiti diagnozės nustatymas, o po to gydymas, atseit auklėjimas.

Kaip vaikai atlieka kasdienės, ryto ir vakaro, maldos pareigą? Kuriais atvejais ir kuriomis intencijomis jie meldžiasi? Kurią iš maldų jie labiausiai mėgsta? Dažniau meldžiasi savais, ar išmoktais žodžiais? Kaip jie vertina maldą prieš pamokas ir po pamokų? Štai klausimai, į kuriuos teks atsakyti, remiantis praveistos anketos duomenimis.

2. Ryto ir vakaro maldos praktika

Geras katalikas-ė pasimeldžia bent du kartus dienoje — vakare ir ryte. Kaip šitą pareigą atlieka vaikai ir paaugliai, matosi iš žemiau dedamos lentelės.

Ryto ir vakaro maldos praktika. Lentelė Nr. 1.

Vaikų ir paauglių skaičius	Meldėsi bent kartą dienoje	Rytą ir vakarą	Tik vakarą	Nė karto
Berniuku... 62	58	26	32	4
Mergaičių... 68	65	39	26	3
Bendr. skaičius 130	123	65	58	7
Nuošimčiais	94,6%	50%	44,6%	5,4%

Gan didelis skaičius vaikų ir paauglių meldžiasi bent kartą dienoje ir tai vakare, prieš eidami gulti (94,6%). Kiek blogiau yra su ryto maldos praktika — ją atlieka tik pusė visų vaikų ir paauglių. Vėlyvas atsikėlimas, skubėjimas į mokyklą nebeleidžia pasimelsti. Skiepyti mintį, kad nors trumpai pasimelstų.

3. Kuriais atvejais ir kokiomis intencijomis meldžiamasi?

Rytinės ir vakarinės maldos dar neišsemia visos maldos praktikos. Meldžiasi vaikai ir paaugliai sekmadienio pamaldose, eidami prie sakramentų, gegužės ir spalio mėn. pamaldose, užeidami į koplyčią ir bažnyčią.

Pasimeldžiama vykstant į mokyklą, užgirdus varpų skambėjimą, praeinant pro bažnyčią, kryžių. Meldžiamasi prieš sunkesnę rašomąją darbą, egzaminus, didesnę kelionę, neišmokus pamokos, atsidūrus sunkioje būklėje, kai esti liūdna arba linksma (12 m. mergaitė. Anketa Nr. 155).

Atsakydami į 8-jį anketos klausimą, 115 iš 130 vaikų ir paauglių pasisako už ką dažniausiai meldžiasi, kokiomis intencijomis kalba poterius. Vieni pirmoje vietoje sumini, kad meldžiasi už tėvynę, kiti, kad už tėvynę ir tėvus. Treti, kad mokslas geriau sektųsi ir tt. Viena kitą pavyzdį paminėsime. 10 m. mergaitė meldžiasi: "Už broliuką Lietuvoj palikusi, už tėvynę ir kad mokslas geriau sektųsi" (Nr. 757). 10 m. berniukas prie progos meldžiasi, "kad pasisektų darbai, už tėvynę, artimuosius, tėvelius, mirusius, pasilikusius Lietuvoj" (Nr. 793). Būdingas 13 m. berniuko pasisakymas: "Sekmadieniais meldžiuosi už tėvus, draugus, bobutę ir už visus Lietuvos senelius" (Nr. 761). Matyti, jo bobutė liko Lietuvoje, bolševikų valdžioje, todėl jis ją prisimena maldoje, o kartu ir visus ten likusius senelius, kurie ten kenčia.

Sudėjus visas berniukų ir mergaičių suminėtas intencijas ir jas suskirsčius rūšimis, gaunama žemiau dedama lentelė ir jos duomenys.

Vaikų ir paauglių maldų intencijos. Lentelė Nr. 2

Meldėsi už	tėvus	tėvynę	moksle pasiseki- mą	save rūpesty, baimėje	mirusius	artimuo- sius	Lietuvoj likusius
Mergaičių 69	36	30	19	22	15	9	9
Berniukų 46	18	20	14	8	3	5	2
Viso 115	54	50	33	30	18	14	11

Daugelis, net 54 vaikai ir paaugliai iš 115 bendro skaičiaus, meldžiasi už tėvus, prašydami Dievo jiems sveikatos, globos. Labai retai, ypač mergaitės, rašo, kad meldžiasi už tėvus.

Tėvynei dažniausiai prašoma laisvės, kad Dievas greičiau leistų grįžti į laisvą tėvynę. Dalis vaikų ir paauglių dar prisimena tėvynę, ten buvusį geresnį gyvenimą, nuolatos girdi iš suaugusių apie pavergtosios tėvynės vargus, todėl ir maldoje prašo Dievo jai laisvės ir nepriklausomybės.

Daugeliui vaikų ir paauglių nėra lengva mokytis, tinkamai pamokas paruošti, patenkinamus pažymius surinkti. Net 33 vaikai prašo Dievo padėti moksle. Šis prašymas vyrauja tarp kitų asmeninių prašymų.

Vaikų ir paauglių gyvenime pasitaiko sunkių valandų, liūdesio, baimės, susirgimų (kai serga patys arba jų artimieji). Visais šiais atvejais kreipiasi į Dievą ir prašo pagalbos.

Vyresnio amžiaus vaikų gyvenime nebedominuoja taip ryškiai egocentrizmas, kaip tai pastebima pas mažus vaikus. Paauglio pasaulis platesnis, objektyvesnis, interesai gausesni ir ne vien asmeniški. Tai matosi ir maldos praktikoje. Čia ryškus altruistinis, idealistinis bruožas. Daugumoje atvejų meldžiamasi už kitus (tėvus, tėvynę, artimuosius, Lietuvoje likusius, partizanus, mirusius) rečiau, už save.

Reikia manyti, kad kalbama ir rašoma pirmoje eilėje apie tai, kas yra arčiau širdies, kas labiausiai rūpi. Įdomu patirti, kuri intencija ir kiek kartų yra rašoma pirmu žodžiu (pirmoje vietoje). Gaunami tokie rezultatai:

Už ką ir kiek kartu pirmu žodžiu pažymėta, kad meldžiasi:

Už tėvus.....	34	atvejais (23 merg. ir 11 berniukų).
Tėvynę	29	(13 " 16 ").
Už save, esant bėdoj, baimėj	27	(15 " 12 ").
Kad mokytis geriau sektųsi.....	10	(5 " 5 ").
Už mirusius	7	(6 " 1 ").
Už artimuosius, gimines.....	5	(4 " 1 ").
Už Lietuvoje likusius.....	3	(3 " — ").

Tik 27 vaikai ir paaugliai pirmoje vietoje pažymi, kad meldžiasi už save, išeidami iš savo rūpesčių, interesų, reikalų. Didelė dauguma pirmoje eilėje savo maldose prisimena tėvus, tėvynę, mirusius, artimuosius. Vis dėlto didesniu pamaldumu ir altruizmu pasižymi mergaitės. Jos dažniau meldžiasi už tėvus, mirusius, tėvynėje palikusius. Jos labiau prisiriša prie artimų asmenų, ilgiau atsimena mirusius.

Vaikų ir paauglių gyvenime dažniausiai praktikuojama prašomoji malda. Jis kreipiasi į Dievą maldoje su įvairiausiais prašymais, dažniausiai žemiškais reikalais ir rūpesčiais. Labai retai jie meldžiasi tam, kad Dievą pagarbintų. Retai, kad padėkotų už gautas malones. Kiek dažniau, kad atsiprašytų už nuodėmes (eidamas išpažinties). Auklėjimo uždavinys — įvesti vaiką į vispusiškos maldos praktiką, kad jis ne tik iš Dievo prašytų pagalbos, bet ir už gautas malones dėkotų, už padarytas nuodėmes atsiprašytų. Ji, kaip aukščiausią Viešpatį, garbintų.

4. Mėgstamoji malda

Kalbėdami apie vaikų ir paauglių maldos gyvenimą, susiduriame su klausimu, kurią malda jie labiausiai mėgsta. Mėgstamiausioji malda, reikia manyti, yra ir dažniausiai kalbamoji malda. Į anketos klausimą: "Kurį malda ypatingai mėgsti?" atsakė 130 vaikų ir paauglių — 68 mergaitės ir 62 berniukai. Paskirsčius atsakymus, gaunami tokie duomenys:

Vaikų ir paauglių mėgstamiausioji malda., Lentelė Nr. 4.

Maldos pavadinimas	Bendrasis skaičius	Mergaičių	Berniukų
1. Sveika Marija.....	58	34	24
2. Tėve mūsų	20	6	14
3. Švč. Mergelės Marijos litanija	14	9	6
4. Rožančius	7	7	—
5. Tikiu į Dievą Tėvą.....	7	3	4
6. Malda į Angelą Sargą	5	1	4
7. Viešpaties Angelas	3	2	1
8. Švč. Jėzaus Širdies litanija . .	3	1	2

9. Ištininiai poteriai (Tėve mūsų, Sveika Marija, Garbė Dievui) . .	3	1	2
10. Jėzaus Vardo litanija	1	–	1
11. Kryžiaus Keliai	1	1	–
12. Šv. Kazimiero litanija.....	1	1	–
13. Malda už Tėvynę.....	1	1	—
14. Neturiu ypač mėgstamos maldos	3	1	2
15. Visos lygiai patinka	3	—	3
Viso	130	68	62

Į tą patį anketos klausimą: “Kuriam maldą ypatingai mėgsti?” atsakė 475 jaunuoliai, 267 mergaitės ir 208 berniukai, 15-18 m. amžiaus. Iš gautų atsakymų sudaryta žemiau dedama lentelė, kurios tačiau duomenys mažai tesiskiria nuo lentelės Nr. 4 duomenų. Kurias maldas mėgsta vaikai ir paaugliai, tas pačias mėgsta ir jaunuoliai.

Jaunuolių mėgstamiausios maldos. Lentelė Nr. 5.

Maldos pavadinimas	Bendrasis skaičius	Mergaičių	Berniukų
1. Sveika Marija.....	231	143	88
2. Tėve mūsų	79	26	53
3. Švč. Mergelės Marijos litanija . .	64	45	19
4. Įvairios maldos į Mariją	18	12	6
5. Rožančius	11	9	2
6. Tikiu į Dievą Tėvą	8	3	5
7. Viešpaties Angelas	6	5	3
8. Maldos ir novenos į šv. Antaną	6	3	3
9. Malda už Tėvynę.....	5	5	—
10. Malda į Angelą Sargą.....	4	—	4
11. 7-nios atgailos psalmės	2	1	1
12. Šv. Vaikelio Jėzaus Teresės litanija	2	1	1

Išsiūrejus į abi lenteles, krinta į akis, tiek vaikų, tiek jaunuolių, didelis pamėgimas maldos Sveika Marija. Už Sveika Marija, kaip mėgstamiausią maldą, pasisako 58 iš 130 vaikų ir paauglių (44,6%). Iš 475 jaunuolių net 231 laiko Sveika Marija ypatingai mėgstama malda (48,6%).

Palyginus mergaičių ir berniukų pasisakymus už Sveika Marija, kaip mėgstamiausią maldą, gaunami tokie duomenys:

Mergaičių vaikų ir paauglių 34 iš 68 — 50%.

Mergaičių jaunuolių 143 iš 267 — 53%.

Berniukų vaikų ir paauglių 24 iš 62 — 38,7%.

Berniukų jaunuolių 88 iš 208 — 42,3%.

Vis dėlto daugiau mergaičių negu berniukų laiko Sveika Marija mėgstamiausia malda. Jei iš 335 mergaičių pasisako 177 už Sveika Marija, kaip mėgstamiausią maldą, kas sudaro 52,8%, tai iš 270 berniukų tik 112, kas sudaro 41,4%. Čia aiški mergaičių persvara (11,4%). Priešingai, berniukai pralenkia mergaites Tėve mūsų maldos pamėgimu.

Berniukų ir mergaičių skaičius ir % už Tėve mūsų, kaip mėgstamiausią maldą. Lentelė Nr. 6.

1.	14 berniukų (vaikų ir paaugl.) iš 62 už Tėve mūsų arba 22,5%.
2.	53 berniukai (jaunuoliai)... iš 208 už Tėve mūsų arba 25,4%.
Viso 67	270 24,8%.
1.	6 mergaitės (vaikai ir paaugi.) iš 68 už Tėve mūsų arba 8,7%
2.	26 mergaitės (jaunuolės)... iš 267 už Tėve mūsų arba 9,7%.
Viso 32	335 9,5%.

Mergaitės labiau mėgsta tas maldas, kuriose kreipiamasi į Švč. Mergele Mariją. Net 319 iš 335 laiko tokias maldas mėgstamiausiomis (95%). Berniukų pasisako kiek mažiau: iš 208 — 117 arba 70%.

Kaip aiškinti, kad tokia didelė dauguma vaikų, paauglių, jaunuolių, kiek mergaičių, tiek berniukų, maldas į Mariją laiko mėgstamiausiomis maldomis? Pirmiausia dėl to, kad katalikiška lietuvių tauta iš viso pasižymi dideliu pamaldumu ir prisirišimu prie Dievo Motinos Marijos. Meilę ir pasitikėjimą Švč. Mergelei Marijai vaikai gauna iš tėvų. Antra, vaikai ir jaunuoliai Marijos asmenyje mato idealią, juos mylinčią Motiną, prie kurios kreipiasi maldose, ieškodami užtarimo ir pagalbos. Trečia, dauguma maldų į Mariją yra paprastos, lengvai suprantamos, todėl vaikų ir jaunuolių mėgstamos (plg. Sveika Marija ir Tėve mūsų).

6. *Malda, kalbama savais žodžiais ir išmoktais*

Vaikas ir paauglys kartais kreipiasi į Dievą, kalbėdamas bendrąsias, visų vartojamas maldas, kurias išmoko, o kartais jis meldžiasi savais žodžiais, vartodamas laisvą, nesurištą maldos formą. Melsdamasis rytą ir vakarą, vaikas dažniausiai kalba įprastus poterių — Tėve mūsų, Sveika Marija, Garbė Dievui. Būdamas bažnyčioje, skaito maldas iš savo maldaknygės. Bet kai vaikas ar paauglys kreipiasi į Dievą, išeidamas iš savo asmeninių reikalų, rūpesčių, tada jis vartoja laisvą, neapibrėžtą maldos formą kitaip sakant, meldžiasi savais žodžiais. Vaikas tiesiai sako Dievui savo reikalą ir prašo pagalbos. Pvz. susirgus motinai, jis meldžiasi: “Gerasis Dieve, padaryk, kad mano mama vėl būtų sveika.”

Į anketos klausimą: “Dažniau meldies savais žodžiais, ar išmoktais?”, atsakė 130 vaikų ir paauglių. 85 pasisakė, kad dažniau meldžiasi išmoktais žodžiais, 34, kad meldžiasi ir savais ir išmoktais pagal reikalą. Tik 11 parašė, kad meldžiasi dažniau savais žodžiais.

7. *Maldų prieš pamokas ir po pamokų vertinimas*

Kaip žiūri vaikai ir paaugliai į maldą prieš pamokas ir po pamokų? Kokie yra vertinimo motyvai? Į klausimą: “Ar vartotina malda prieš pamokas ir po pamokų?” atsakė 126 vaikai ir paaugliai. 3 mergaitės ir 1 berniukas pasisakė, kad malda prieš pamokas ir po pamokų nebūtų vartojama. Kodėl, motyvų nenurodė. Greičiausiai todėl, kad ypač malda po pamokų kalbama skubiai, be reikalingo susikaupimo. Malda prieš pamokas ir po pamokų yra vartotina kartais, ne visados, tokio nusistatymo yra 3 mergaitės ir 1 berniukas.

30 mergaičių ir 29 berniukai parašė trumpai, nenurodydami jokių motyvų, kad šios rūšies maldos vartotinos. Tik 32 mergaitės ir 26 berniukai ne tik pasisakė už tų maldų vartojimą, bet ir nurodė kodėl, pagrindė tokį nusistatymą. Kokie duodami motyvai už maldų vartojimą? Juos galima suskirstyti keliomis grupėmis:

1. Malda vartotina, kad geriau sektųsi mokytis . . . 6 merg.
2. Pasimeldus, drąsiau pamokose, malda sustiprina 4 bern.
3. Pasimeldus, Dievas padeda moksle, geriau sekasi 14 m. 6 b.
4. Malda sustiprina mokinio sielą..... 2 m. 3 b.
5. Pasimeldus, gaunu geresnius pažymius..... 1 m.
6. Reikia pasimelsti, kad Dievas padėtų mokytis . . 1 m. 2 b.
7. Pasimeldus, lengviau mokytis 1 m. 1 b.
8. Maldoje kreipiamės į Dievą pagalbos ir Jam
dėkojame 1 m. 1 b.
9. Malda labai vartotina, labai reikalinga, duoda
daug naudos 1 m. 2 b.
10. Pasimeldus, galiu geriau susikaupti..... 1 m.
11. Pasimeldus, nuotaika geresnė..... 1 b.
12. Melsdamiesi prašome palaiminti tėvus, mokytojus 1 b.
13. Dievas apšviečia protą, gali geriau galvoti . . 1 m. 1 b.
14. Įgyji lyg jėgos ir noro mokytis..... 1 m. 1 b.
15. Pasimeldus, geriau moku pamokas 2 m.

Malda daugiausia vertinama asmeniniu, subjektyviu atžvilgiu, kaip duodanti vienokios ar kitokios naudos. Vos vienas kitas vaikas iškelia objektyvią maldos vertę ir prasmę. Vis dėlto pedagogiškai malda prieš pamokas ir po pamokų turi daug reikšmės: ji ikvepia mokiniams daugiau pasitikėjimo, juos nuramina, sustiprina dvasioje, padeda susikaupti, paruošia našesniai darbui.

Vaiko malda yra būtinas ir nepaprastai gražus akordas Dievo garbinimo simfonijoje. Gražiai besimeldžias vaikas, tai lyg dangaus cherubinas, bestovįs Viešpaties akivaizdoje. Auklėti vaiką maldai, reiškia jį auklėti jo žmogiškajai ir krikščioniškajai paskirčiai. „Žmogus sutvertas tam, kad Dievą garbintų“ (Šv. Ignacas Lojola).

Kun. Dr. J. Gutauskas

B L A I V U M A S

Tikėjimo dalykuose vyras nuo moters skiriasi taip, kad vienam trūksta to, ko kitas turi per daug. Vyras labiau yra linkęs netikėti, o moteris — per greitai patiki. Vyras į antgamtinius reiškinius žvelgia su dideliu nepasitikėjimu, o moteris viską tuoiau pat ima už gryną pinigą. Vyrui antgamtinis reiškinys visuomet atrodo nenatūralus, o moteriai — natūraliausias. Didelis blaivumas vyro protą yra tartum išdžiovinęs, o moteris nuolat tenka perspėjinėti, kad jos nepasiduotu fantazijos svaiguliui, vis reikia joms priminti, kad būtų blaivios.

Kas nuostabesnio būtų, moteris tuoj pasirošusios pulti ant kelių ir melstis. Naujoms pranašystėms ar tiesoms jų dvasios durys visada pla-

čiai atdaros. Per jas netikrinamos gali įeiti ir tiesa ir nesąmonė — abi drauge. Moterys noriai ir silpnavališkai yra linkusios sekti kiekvieną, kurs prabiltų į jas, prisidengęs pranašo, apaštalo, ar angelo rūbu. Jos netgi ilgisi ir laukia pasakojimų apie pranašystes ir ateities spėjimus, stebuklus, stigmatizuotuosius, demoniškus apsireiškimus ir klaikius egzorcizmus, nuo kurių plaukai šiaušiasi. Neviena bodėdamasi nustumia į šalį Kalno Pamokslą, bet čiumpa skaityti, ir stačiai ryte ryja aprašymą apie velnio išvymą. Skaitydamos Šventųjų Gyvenimus, moterys, vos pažvelgusios, perverčia puslapius, vaizduojančius jų paprastą dorovingąjį veikimą, ir įsidėmi tik tas vietas, kur kalbama apie keistus, dažnai net teologui mįslingus ir nesuprantamus dalykus.

Savo akimis išvysti stebuklingų dalykų: kokią stigmatizuotąją, ar stebuklingą paveikslą, ypatingai traukia lengvatikius. Tam tikslui jie mielai aukoja pinigus ir laiką, kad tik galėtų tapti stebuklo liudininkais. Po maldininkiškų kelionių jie grįžta namo tartum naujais žmonėmis: pagauti, sukręsti, bet... ne ką tobulesni, kaip anksčiau. Ir galvoja jie tada: kokia būtų laimė patiems tokių aukštų ir šventų dalykų išgyventi! Padaryti stebuklą, regėti viziją, arba išgirsti dangišką balsą! Argi tai visiškai neįmanoma? Ar nenuostabu buvo, kai paskutinį sykį sapnavau Mariją? Arba ta mintis, kuri šiandien po Šv. Komunijos taip stipriai praėjo per sielą — ar nebuvo tai paties Išganytojo balsas, panašus į apreiškimą? Gal vertėtų visa tai aprašyti, ar pasitarti su savo nuodėmklausiu: jei taip, pavyzdžiui visa tai užfiksavus, kad po mirties artimieji paskelbtų? Ir tada visi stebėtusi, kad toks nežymus pažiūrėti žmogus tokių didelių malonių buvo patyręs!

Kiekvienas be vargo įžiūrės, kad po maldingumo apsiaustu čia slypi mieloji, kvailoji, meluojančioji tuštybė. Mat, norėtusi būti įdomiu sau pačiam ir kitiems, pastebėtu, išskirtu, nors mažyte aureole apšviestu...

Kaip vaikiška ir naivu! Tikroji mistika yra baisiai rimta ir sunki, graži, bet ir baisi, kaip naktis Getsemanėje. Į tą, kuris jos iš tikro trokšta, Nukryžiuotasis žvelgia su mirtina rimtimi ir klausia: „Ar tu įstengsi gerti iš tos taurės, iš kurios Aš geriu?“

Be vaikiško tuštumo, yra ir daugiau lengvatikiškam maldingumui priežasčių: viena jų, tai — smalsumas, moderniojo kalboj vadinamas sensacijų troškimu, arba stiprių pergyvenimų alkio, daug galingesnių, negu mums teikia mūsų krikščioniškojo gyvenimo kasdienybė. Įprastinės tikėjimo tiesos, pergyvenimai ir praktika atrodo per daug paprasti, naminiai, vienodi ir nuobodūs, dėl to norisi ko nors naujo ir nuostabaus. Kai pabosta gerti tyrą vandenį — norisi svaiginančio vyno. Taip galvoja ir jaučia tie, kurie dar nepergalvojo ir neišgyveno kasdienybės nuostabumo. Priešingu atveju jie pajustų, kad krikščioniškoji kasdienybė tikrai yra panaši į stiprų vyną.

Mūsų kasdienybė yra pilna gražiausių stebuklų. Tas, kurs turi akis ir mato, nebeis pašaliais stebuklų ieškoti, o žvelgdamas stebėsis išvitusiu saulės spinduliu, krūmo žydėjimu palangėj, bažnyčios varpų skambėsiu — visom tom nuostabiom Dievo artumo ir galybės apraiškom. Be abejo, tie dalykai vyksta pagal kasdieniškuosius gamtos dėsnius; bet, jei nieko daugiau nėra nebūtu visatoje, tik didysis Dievas ir didysis gamtos dėsningumas, argi nebūtų tasai dėsningumas sykiu ir pats didžiausias Dievo stebuklas?

Tur būt, apie joki kitą meno kūrinį nėra tiek rašyta ir kalbėta, kaip apie šią garsiąją Leonardo da Vinci "Monna Lisa" (La Gioconda).

Juo mažiau paisysime stebuklų, vykstančių šalia gamtos stebuklo, juo didesniu stebuklu ims mums atrodyti dėsningoji gamta. Argi Dievo buvimas mano kambarėlyje nėra tiek antgamtiškas ir stebuklingas, kad dėl to reikėtų stebėtis ir melstis daug labiau, negu dėl kokio nors šventojo bilokacijos? Argi vienos vienintelės Šv. Mišios savoj parapinėje bažnytėlėje nėra didingas įvykis, gilesnis ir gražesnis, negu kurio nors stigmatizuotojo kančia: čia — tikrai kraujuojantis žmogus, o ten — paties Dievo Sūnaus kraujas — tik eikime prie Jo ir melskimės!

Tačiau, ant stigmatizuotojo rankos kraują galime matyti, o kunigo laikomajame kielike — ne. Pirmąjį akis pamato, o antrąjį tikrai tikėjimas atpažįsta. Ir daugeliui tikėjimas reiškia mažiau, negu akis.

Nuostabu, bet taip tikrai būna gyvenime: lengvatikiai dažnai būna silpno tikėjimo žmonės. Lengvatikiškumo širdyje — stačiai neįtikėtina! — dažnai glūdi slaptasis netikėjimas, ar abejojimas. Stebuklų ieškotojas manosi esąs stipriau, geriau ir gražiau tikintis, negu visi kiti. Tikrumoje jis tik džiaugiasi, kad stebuklai tampa jo tikėjimo ramsčiais. Pasirodo, kad jo tikėjimui reikia paspirties. O turėtų jis prisiminti žodžius: “palaiminti, kurie nematė, o tiki!” Palaiminti, kurie tiki be jokio akivaizdaus liudijimo, ir net — priešingai visokiems akivaizdžiausiems liudijimams!

Palaimintu vadinamas ne tas, kurs daug tiki, bet tas, kurs tiki tvirtai. Nenuostabus yra toks tikėjimas, kuriam paremti reikia stebuklų. Bet nuostabus yra to žmogaus tikėjimas, kurs be stebuklų tiki. Kai kurie žmonės mano, kad juo daugiau stebuklingų dalykų jie tikės, juo bus jiems geriau, juo jie bus religingesni. Bet ne kiekvienu atveju yra gerai būti ta prasme religingu, lygiai, kaip nevisuomet geresnis yra pasninkavimas, negu valgyimas. Viena tikrai yra gera ir Dievui patinkama: kai mes pildome Jo valią.

Dievas ne tik mums leidžia, bet stačiai norėte nori, kad mes naudotumės Jo duotąja dangiškąja proto dovana, tiek sprendami apie kasdieniškuosius, tiek apie stebuklinguosius religijos dalykus. Giliai tikintysis, Jėzaus mylimasis mokytinis ir mistikas Jonas įsakmiai kalbėjo krikščionių bendruomenei: “Mylimieji, netikėkite kiekviena dvasia, prieš tai neįsitikinę, ar ji yra iš Dievo!” (I Jono 4, 1). Yra dvasių, kurios tik atrodo dangiškos, o tikrumoje yra atėjusios iš tamsos karalystės, arba iš žemės. Dažniausiai jos būna prigludusios prie žmogaus dvasios ir tampa nebeatpažįstamomis per nervų sistemos žaismą, ar jas slepiančią storą sąmonės klodą.

Juo neaiškesni, paslaptingesni ir nepaprastesni dalykai vyksta žmoguje, juo lengviau jame randa prieglobstį tos “dvasios”, kurios mėgsta žmogų apmulkinti ir apgauti. Net puikiausiems žmonėms tenka tapti panašių apsigavimų auka. Gyvenime sielų, kurios tikrai prilygsta šventiesiems, pasitaiko neįtikėtinų akimirkų, suteikiančių daug darbo teologams, nes “tamsa ir neaiškumas yra klaidos karalystė” (Beauvenargues). Mes gi, visi krikščionys, esame šviesos vaikai, tad “tebūnie mums leista šviesoje keliauti!” Visuomet rinkimės šviesą, ne tamsą; nebent pats Dievas nedviprasmiškai siųstų mus tamson.

Lengvabūdiškas užsiėmimas mistiškaisiais dalykais nėra vien nekaltas žmonių naivumas, bet dažnai ir kelias į paklydimus. Jie neugdo, bet daž-

nai pavoja išstato tikrąjį tikėjimą. Dažnai atrodo, kad jie veda į galias tikėjimo sritis; tikrumoje, jie sugeba išvesti žmogų iš rimto, gilaus tikėjimo. O tas, kurs per daug mėgsta nepaprastus dalykus, gyvena ne religijos centre, bet paviršiuje. Jis tesilaiko prikibęs prie paviršutiniausio jos sluogsnio ir lengvai būna visai nuo jos nušluojamas: pakanka stipresnio smūgio, ar didelio nusivylimo, ir visas lengvatikio tikėjimas subyra į skeveldras.

Lengvatikiškumas yra pavojingas ne tik atskiram individui, bet ir visuotinam religiniam gyvenimui. Jis panašus į labai šakotą vynmedį, kurs pats iščiulpęs savo šaknis, lieka bejėgis ir bevaisis. Jis dėmesiu yra nukrypęs nuo būtino ir blaivaus dešimties Dievo Įsakymų vykdymo — tos paprastos, gilos ir neišsenkančios maloniu versmės mūsų sodo viduryje. Labiau mums yra reikalinga susilaikymo malonė, negu malonė regėti vizijas arba gydyti ligonis. “Nesidžiaukite, kad dvasios jums tarnauja, tik džiaukitės, kad jūsų vardai įrašyti Danguje” (Luko, 10, 20).

Tikrai religingas žmogus, žinoma, stebuklą nesibaido, bet jį ir netrokšta. Jis, be abejo, supranta, kad sausai blaiviose dogmatikų knygose negali tilpti visi Dievo maloningumo aprašymai; tačiau į sritis, kurios neteikia tvirto pagrindo po kojom, jis leidžiasi nenorom ir atsargiai. Tik tada, kai pats Dievas liepė, žengė Petras per bangas.

Ypatingai atsargus ir nepasitikintis turėtų būti tikrai religingas žmogus, kai reikalas paliečia jį pati. Niekad jis sau tenelinki turėti mistiškų pergyvenimų. Egidijus, Šv. Pranciškaus mokinys, paprastai ir išmintingai prašė Dievą nerodyti jam jokio stebuklo. Taip pat ir psalmistas apie save sakė: “Viešpatie, nepasikėlė mano širdis ir nesididžiavo mano akys. Ne užėjo ant manęs dideli, neužėjo anei stebuklingi ant manęs dalykai” (Ps. 130, 1). Tačiau, jei jau pamaldžiam žmogui, ar netiesioginiai per jį ir nutiktų kokie nuostabūs dalykai, tebūnie jis liūdnas, kad yra nevertas tos nepaprastos malonės, ir tesibijo būti apsirikimo auka. Mielai tesileidžia egzaminuojamas tų, kurie yra tam pašaukti, ir teseka jų patarimus, nors ir nesiderintų jie su turimais vaizdais ir įsikalbėjimais. Paprastas klusnumas yra gražesnis stebuklas už visus mistiškus pergyvenimus. Taip pat ir tikresnis. “Žavesiai ir sugestijos gali apvilti” — sako didžioji mistike Teresė, — “bet klusnumas — niekados.”

Taip pat ir meilei mistiškiesiems pergyvenimai neprivalo užbėgti už akių. “Jei koks nors žmogus, panašiai, kaip Šv. Povilas, turėtų viziją ir žinotų, kad yra ligonis, kuriam reikia paduoti sriubos” — blaiviai ir nuoširdžiai kalba Eckhardt’as “aš labiau vertinčiau, jei jis iš artimo meilės apleistų savo viziją ir nueitų artimui tarnauti”.

Yra dar vienas dalykas, kurį tikrasis religingumas mėgsta pasitelkti. Tai — slaptumas. Didžiosios malonės, neskaitant išimčių, ne tam būna žmogui teikiamos, kad apie jas rašytų laikraščiai ir plepėtų minios. Tai yra intymus sielos bendravimas su Dievu; liudininkai tam bendravimui tik-tai trukdytų. “Secretum meum mihi!” (Is. 24, 16).

Rami, atsargi ir neveržli šventųjų vyrų ir moterų laikysena turi savyje imponuojančio vyriškumo. Tad būkime vyriški ne tik per savo tikėjimą, bet ir pačiame savo tikėjime!

B. Woehrmueller

SVAJONĖS APIE VEDYBAS

Praėjusiųjų metų 2-rojo numerio anketoje buvo klausama, ką jaunimas mano apie šeimos sukūrimą, apie vedybas. Koks turi būti tas asmuo, kurį vestum ar už kurio tekėtų? Kokios savybės yra būtinos ir kokios tik pageidautinos? Ar tokį asmenį jau esi numatęs?

Tik vienas kitas atsakė, kad visai nemano sukurti šeimos. Taip atsakusių buvo šiek tiek daugiau vyrų negu moterų. Jų visų amžius sukasi apie 25 metus. Kokios priežastys? Kai kurie jų visai nenurodo, kiti sako nenorį ant pečių užsidėti naštos, nenorį vargo. Vienas vyras atsako, kad labai norėtų sukurti šeimą, bet savo praėjusiu neskaisčiu gyvenimu yra pats sau kelią užsikirtęs, jau fiziškai negalįs būti tėvu. Jam patariame kreiptis į gydytoją, gal kaip nors padės, o jeigu jau nė gydytojas nieko negalės padaryti, tai telieka kantriai iš Dievo rankų priimti tą vienetą kryžių, kaip atgailą už savo praeito gyvenimo nusižengimus. Jei tą kryžių kantriai neši, tavo gyvenimas nebus be prasmės. Turėdamas geros valios ir noro, galėsi žmonėms būti naudingas, ir neturėdamas savo šeimos.

Jeigu kas atsisako sukurti šeimą dėl aukštesnių motyvų, pvz., kad galėtų daugiau pasišvesti mokslui, jaunimo auklėjimui, artimo tarnybai, yra kil-

nus dalykas. Bet jei kas bėga nuo šeimyninio gyvenimo tik iš baimės, kad nereikėtų vargti, aukotis, jeigu jis iš gyvenimo laukia tik malonumų, o nenori priimti jo teikiamų skausmų, toks žmogus nėra vertas garbės, jis yra gyvenimo dezertyras, jo motyvai yra blogi, egoistiški.

Kas daryti, sulaukus 30 metų?

Tai yra klausimas, kurį statome ne mes, bet daugelis šią amžiaus ribą peržengusių vyrų. Praėjusių metų kovo mėn. numeryje buvo T. Venckaus straipsnis: "Už kokių vyrų mergaitės neturėtų tekėti?" Ten buvo, tarp kitko, pasakyta, kad mergaitė netekėtų už vyro, jau peršokusio trisdešimtuosius metus, nes ir patarlė sakanti: "Kas 30 metų nevedęs ir 40 metų neturtingas, tas ir mirs, neturėdamas nei žmonos nei pinigų". Po šio straipsnio pradėjo plaukti į Redakciją nepatenkintų vyrų laiškai. Vienas rašo, kad iš protesto padaręs pasiryžimą daugiau į rankas "Laiškų Lietuviams" neimti. Kitas susinervinęs klausia: "Tad kur tuos trisdešimt metų peržengusius vyrus dėsite? Ar jiems liepsite vieniems trauktis po pasaulį? O gal juos reikėtų nugalaboti?" Dar kitas ilgu laišku atpasakojo visą savo biografiją, stengdamasis įrodyti, kad ne jo kaltė, jei iki šiol dar liko nevedęs.

Tokia reakcija į tą straipsnį tikrai yra per smarki ir visai nereikalinga, juk ten buvo ne griežtos absoliutiškos taisyklės, bet vien tik reliatyvūs patarimai, kartais su mažu humoro atspalviu. Apie ką nors spręsti reikia iš viso straipsnio, bet ne iš atskirų žodžių ar sakinių. To straipsnio gale yra įsidėmėtina mintis: "Mes visi turime įvairių netobulumų ir keistumų. Normaliu žmogumi mes vadiname tą, kurs supranta, kurs pastebi, kad

jis turi tų netobulumų ir keistumų. Supratęs, pradeda stengtis jais nusikratyti. Tai yra visiškai natūralu ir normalu. Nenormalu yra tada, kai žmogus savo klaidų ir keistumų nemato arba matydamas nesistengia nusikratyti ir tomis keistenybėmis kankina save bei kitus”.

Ne tik tada, kai tame straipsnyje kalbama apie 30 metų peržengusius vyrus, bet ir tada, kai išskaičiuojami kiti vyrų netobulumai, nėra griežtai sakoma, kad mergaitė jokių būdu netekėtų už tokių vyrų, bet tik norima priminti, kad reikia į tuos vyro netobulumus atkreipti dėmesį, nes jie (ypač jei bus ne vienas, bet keli) gali padaryti moterystę nelaimingą. Juk nereikia užmiršti, kad kartais tokios mažos smulkmenos sugriaua meilę ir suardo šeimas. Taigi, jei mergaitė pastebi kokią nors savo būsimojo sužieduotinio klaidą ar koki netobulumą, turi rimčiau jį pastidijuoti, gal šiek tiek ilgiau su juo padraugauti, kad galėtų geriau pažinti, ar ta klaida nesudrums jų laimės, ypač tada, kai praeis pirmosios meilės įkarštis. Per daug yra nelaimingų moterų, per daug skyrybų, kad galėtume į vedybas lengvapėdiškai žiūrėti.

Kelis kartus minėjome vyro “klaidas ir netobulumus”, bet gal kas paklaus: “Argi sulaukti 30 metų yra klaida ir netobulumas?” Taip, gali būti ir netobulumas ir klaida. Jeigu vyras iš savo kaltės iki to laiko nesugebės vesti, yra jo klaida. Bet savaime suprantama, kad kartais gali prie to privesti aplinkybės, be jokios jo kaltės. Gal jis labiausiai norėjo vesti, bet nebuvo tam tinkamų sąlygų. Tačiau kiekvienu atveju, galima sakyti, kad tai yra tam tikras “netobulumas”. Sakoma, kad tobuliausias ir idealiausias vedyboms amžius vy-

rams yra 25-26 metai, o mergaitėms 23-24. Tai matyti ir iš Katalkų Bažnyčios praktikos: jei prašoma kokia nors dispensa, tai ji yra daug lengviau duodama, jei mergaitė jau sulaukusi 24 metų. Mat, yra manoma, kad sulaukus 24 metų, jau yra pats laikas ištekėti, kitaip — yra pavojus likti senmerge.

Taigi, vyrams 25-26 metai, o moterims 23-24 metai yra idealiausias amžius sukurti šeimą. Bet ne visuomet tie “idealai” yra galimi. Gali būti lygiai laimingos šeimos, sukurtos daug anksčiau arba daug vėliau. Yra laimingiausių ir gražiausių šeimų, sukurtų abiems neturint dar nė dvidešimt metų arba abiems jau persiritus per 40-tuosius ar 50-tuosius metus. Vis dėlto, jeigu kas lauktų iki senatvės ir vestų tik tam, kad žmona jam, atsigulusiam į grabą, užspaustų akis, nebūtų labai girtinas vedybų motyvas.

Visuomet yra patariama, kad mergaitė tekėdama būtų kokiais trejais ar ketveriais metais jaunesnė už vyrą. Tai yra tobuliausias amžiaus skirtumas. Bet ar gali kas tvirtinti, kad būtinai nelaimingos bus tos šeimos, kur mergaitė yra net šiek tiek vyresnė už vyrą arba vyras kokia dešimčia ar penkiolika metų vyresnis už mergaitę? Tą patį galima pasakyti ir apie draugavimą prieš vestuves. Dažnai yra patariama padraugauti kokius metus, kad vienas kitą pažintų. Bet kartais, ir dvejus metus išdraugavę, po vestuvių pamato, kad tik dabar vienas kitą pradeda pažinti. O kartais ir poros mėnesių užtenka.

Minėjome, kad paprastai yra manoma, jog geriausias mergaitei ištekėti laikas yra apie 24-sius metus. Bet kiti sako, kad mergaitė iki 25 metų ieško idealo, o po 25 metų — vyro. Iš to būtų galima padaryti iš-

vada, kad tik po 25 metų mergaitė pradeda realiai galvoti, taigi, tik tada ji tampa tinkama tokiam svarbiam žingsniui — vedyboms. Visa tai yra naudingi patarimai, kartais gal ir labai reikalingos taisyklės, bet nereikia užmiršti, kad nėra taisyklės be išimties.

Laiškų citatos

Dabar pažiūrėsime ką jaunuoliai mano apie vedybas, apie kokią asmenį galvoja, kokio trokšta. Pacituosime vieną kitą laišką.

15 metų čikagietė rašo:

“Aš būtinai manau kada nors sukurti šeimą, bet dar esu per jauna, kad būčiau numačiusi tą asmenį. Tekėčiau tik už gero kataliko, kurį būčiau karštai išimylėjus ir kuris mane taip pat mylėtų. Jis turėtų būti naudingas šeimai ir gerai suprantantis šeimos dalykus ir kito jausmus. Šios yra būtinos savybės, bet pageidaučiau, kad jis būtų gražios išvaizdos, linksmo ir gero charakterio, kad būtų mandagus su manim ir su kitais”.

Iš šio jaunutės mergaitės laiško matyti, kad ir tokiame amžiuje jau rimta mergaitė moka atskirti, kas yra esencialu ir kas tik pageidautina. Dvasinės vyro ypatybės ji aukščiau stato už grynai fizines ir išorines. Todėl neteisinga manyti, kad kiekviena jauna mergaitė nežiūri, kokio charakterio bus jos vyras, kokias dvasinės savybes turės, tik svarbu, kad jis būtų “aukštas ir juodbruvis”.

Leonas (29 m.):

“Šeimą noriu sukurti; tai didžiausias mano troškimas. Asmens dar nesu numatęs, bet ieškau. Noriu tik viena: tikrai žinoti, kad mergaitė mane myli. Visai nekreipiu dėmesio, ar ji bus nusidėjus, ar turės šiaip vieną kitą ydą, nes kiekvienas žmogus turi kokių nors ydų.”

Tad matome, kad ne tik moteris po 25 metų, bet ir vyras ieško ne idealo, bet moters. Klaidų visi padarome. Jų neužmiršti ir nedovanoti — būtų nekrikščioniška.

“Nusidėjėlė”:

“Rimtai niekad negalvojau apie vedybas, nebent savo nerealiuose svajonėse. Žinau, kokios sunkios ir kilnios pareigos yra būti motina, o aš nesijaučiu tokia ir todėl bijočiau auginti vaiką, kad jis nebūtų panašus į motiną. Bet jei su Dievo pagalba mano siela nuskaidrėtų, tekėčiau už giliai religingo ir patrijoto. Svarbiausios savybės tai — dvasinių vertybių statymas pirma visa ko.”

Nemanyk, sesule, kad Tu esi didžiausia pasauly nusidėjėlė. Yra gera suprasti savo kaltę, bet negerai, jeigu įpuoli į nusiminimą. Nežiūrėk, kas buvo, bet — kas bus. Kelkis iš savo buvusio apsileidimo, pradėk su Dievo pagalba naują gyvenimą, ir būsi verta net ir kilniausio jaunuolio rankos.

Ištekėjusi moteris:

“Iki 24 metų vis svajodavau sukurti šeimą, bet kai kuris nors pasiūlydavo, aš išsigąsdavau, kad jau viskas bus baigta. Ištekėjau, būdama 25 metų. Bet visai ne už tokio, apie kurį svajočiau. Pirmiau aš norėjau, kad mano vyras būtų gražus, aukštas, kad gerai šoktų, kad būtų sportininkas, dainininkas, poetas. Nesvarbu, ar jis bus rimtas, ar negirtuoklis. Net norėjau, kad jis būtų pramuštgalvis. Rimti, lėti berniukai man nepatikdavo. Nors mano dabartinis vyras nėra toks, kokį svajočiau, bet juo esu labai patenkinta, jis man yra tikra paguoda ir parama.”

Prie šio laiško galime tik pridurti: kas ir reikėjo įrodyti.

Vidalija:

“Šeima yra mano idealas, visu

Madonos palva (iš Leonardo da Vinci paveikslo "Apreiškimas")

svajonių svajonė! Šiltas, jaukus šeimos židinys, pastatytas ant tvirtų katalikiškumo pagrindų, paremtas meile, besąlyginiu pasiaukojimu, darbu, pilnas mažųjų kryžstavimų. Kalbant apie tą, kuris lydės mane

gyvenimo keliu, norėčiau, kad būtų praktikuojantis katalikas, valios, charakterio ir principų žmogus. Nesvarbu čia grožis, garbė ar turtas. Kad būtų kiek pasimokęs, baigęs studijas ar turįs gerą amatą, taip pat ne pro

šali. Tokiu būdu galima be didesnio vargo sukurti ir vaikams šviesesnę ateitį. Bet su kantrybe, darbu ir pasišventimu galima visko atsiekti, nors kišenės būtų ir pustuštes. Tokį berniuką jau esu numaciusi, bet man labai sunku prie jo prieiti. Jis studijuoja kitam mieste, ir tik retkarčiais jį tenka pamatyti. Net nė laiško nesulaukiu, nors žinau, kad jis nė minutės laisvo laiko neturi. Dar yra pora ir kitų berniukų, kurie aplinkui sukinėjasi, bet aš galvoju apie aną. Tik skaudu, kad jis tyli. Gali sudužti mano planai ir galiu būti priversta ištėkėti už kito. Norėčiau šiame klausime patarimo”.

Nepažįstant visų čia minėtų asmenų, sunku ką nors patarti. Reikėtų vis tiek kaip nors stengtis sužinoti, ar tas studentas ką nors galvoja ar ne. Jo tylėjimą galima įvairiai aiškinti: gal jis tikrai nieko nemano apie judviejų vedybas, kad visai nerašo, o gal taip išsigilinęs į savo studijas, kad neturi tam laiko nei progos.

Teresė:

“Esu 18 metų mergaitė. Jokių simpatijų dar neturėjau, tačiau nusibosta vien darbas ir norisi su jaunuimu pabendrauti, pašokti. Lankau svetimą mokyklą, kur pasilinksminimų netrūksta, bet jie man taip svetimi. Esu kukli ir iš gyvenimo nedaug tenoriu : pasiekti savo užsibrėžtą tikslą, įsigyti profesiją ir sukurti lietuvišką šeimą. Bet čia ir yra visa tragedija. Kai nueinu į lietuviškus pasilinksminimus, grįžtu pasiryžus niekados daugiau neiti. Jūs visados savo straipsniuose apeliuojate į mergaičių sąžines neprarasti lietuviško kuklumo, rimtumo, bet nežinote, kad mūsų lietuvių berniukų skonis visai pasikeitė naujame pasaulyje. Juo mergaitė daugiau suamerikonėjus, juo laisvesnių manierų, tuo daugiau yra ber-

niukams imponuojanti. O kuklios, kad ir gražios, lieka nepastebėtos. Dėl to nenoromis mergaitės ima amerikonėti. Jūsų laikrašty nuolat keliamas pavyzdingos mergaitės tipas, atrodo, šiems laikams nebetinka, nebent norint vienuole likti. Dažnai spaudoje būna kaltinimų dėl mišrių vedybų. Aš jų labiausiai bijau ir krautausi. Bet ar įmanoma to išvengti šiose aplinkybėse? Ar neateis laikas, kad jaunystė neištvers namie sukaustyta ir panorės linksmintis, nežiūrint tautybės? Todėl prašyčiau patarimų.”

Iškeltas klausimas labai svarbus ir aktualus. Kadangi tai liečia ir mūsų berniukų elgesį bei nusistatymą, paliekame pirmenybę jiems atsakyti šiai susirūpinusiai mergeitei. Tad visi rašykite “Laiškų Lietuviams” redakcijai !

Juozas Vaišnys, S. J.

MONNA LISA

(žiūr. 51 psl.)

Žinomiausias Leonardo da Vinci tapybos kūrinys yra Madonna Lisa (La Gioconda), paprastai vadinama Monna Lisa. Tai gražios neapolietės Lisa Gherardini, ištėkėjusios už florentiečio Zanobi del Giocondo, portretas, dabar esąs Louvro muziejuje.

Tame pačiame Louvro muziejuje yra ir Milo Venera, graikų skulptūros pasididžiavimas. Tai moters kūniškojo grožio atvaizdavimas. Bet Monna Lisa yra dvasinio moters grožio ir sielos harmonijos šedevras. Sakoma, kad tame kambaryje, kur ją Leonardas piešė, nuolat grojo muzika ir iuokdariai msakoio linksmus anekdotus, kad Monna: Lisa veide nebūtų liūdnos melancholijos, bet švelni šypsena. Vasari sako, kad prieš šį paveikslą turi drebėti net ir žymiausi menininkai. Tai ne paveikslas, bet tartum gyva moteris. Jos šypsnį matome ir kituose vėlesniuose Leonardo bei jo mokinių kūriniuose.

Bruno Markaitis, S. J.

* Istorinis Pijaus XII Nutarimas

Apaštališkoji konstitucija "Kristus Viešpats" (Christus Dominus) leidžia vakarines Šv. Mišias visame pasaulyje ir palengvina eucharistinį pasninką tiek kunigams tiek tikintiesiems.

Vandens gėrimas ir vaistų ėmimas prieš Šv. Komuniją — pagal Konstituciją — nebėra priešingas eucharistinio pasninko įsakymui.

Vyskupai gauna teisę leisti vakarines Šv. Mišias, ir šokiadieniais; vakarinės Mišios turėtų būti laikomos po 4 valandos po pietų.

Kunigai gali pasistiprinti maistu skystoje formoje viena valanda prieš Šv. Mišias, jei: 1) jie turi laikyti Mišias po 9 valandos; 2) po sunkaus kunigiško darbo nuo ankstauro ryto; 3) po ilgos kelionės.

Tikintiesiems galioja tas pats leidimas, jei: 1) jie turi sunkiai dirbti prieš Šv. Komuniją; 2) jei Komunija priimama po 9 valandos; 3) jei bažnyčia toli.

Vakaro Mišių klausyti gali visi, nesvarbu kokiai žmonių klasei ar grupei jos būtų skiriamos. Tiek kunigai, tiek tikintieji, jei jie nori priimti Šv. Komuniją vakarinėse Mišiose, turi būti nevalgę tris valandas prieš Mišias. Tiek kunigai tiek tikintieji gali gerti (pieną ir pan.) viena valanda prieš vakarines Mišias.

Popiežiaus pagrindinis motyvas, suteikiant kunigams ir tikintiesiems

šias lengvatas, yra jo nuoširdus noras palengvinti sergantiems, liguistiesiems, darbininkams, šeimų motinoms ir vaikams išklausyti šv. Mišias ir priimti šv. Komuniją. "Žiaurūs karai ir pergyvenimai", sako Popiežius, "susilpnino mūsų laiko žmonių sveikatą ir jėgas. Būtų prieš Viešpaties Kristaus norą, jei mūsų laikų žmonės, dėl per griežtų eucharistinio pasninko įsakymų, susilaikytų nuo Šv. Mišių išklausymo ir Šv. Komunjijos priėmimo

Tie, kurie gali užlaikyti eucharistinio pasninko įsakymą visame griežtume, turėtų taip daryti. Vandens gėrimas nebėra prieš eucharistini pasninką ir gali būti geriamas bet kuriuo laiku ir bet kurio žmogaus.

Kada kalbama apie maistą skystoje formoje (pienas, sriuba ir pan.), alkoholis visada išskiriamas.

Apaštališkoji Konstitucija ypatinai atsižvelgia į misijonierius ir tikinčiuosius pagonių kraštuose ir į ligonis, darbininkus, motinas ir vaikus. Tikintieji, norį pasinaudoti suteiktomis lengvatomis, i š s k y r u s vandens gėrimą, turėtų visada pasitarti su savo nuodėmklausiū.

* Katalikų Bažnyčia Indijoje

Indijos jauna nepriklausomybė atvėrė Katalikų Bažnyčiai vartus į naują ateitį. Bažnyčios prestižas auga. Nuo to laiko, kai Indija tapo laisvų tautų šeimos nare, pagarba Bažnyčiai auga tiek valdžios, tiek tautos sluogsgniuose. Valdžios atstovai prašo ir laukia vyskupų nuomonės valstybiniais, socialiniais ir edukaciniais klausimais. Bombay burmistras S. K. Patil neseniai pasitiko Fatimos Marijos statulą ir vedė naktinę procesiją, kurioje pagarbai žingsniavo žymūs Indų valdžios

vyrų. Milžiniška katalikų masė, susirinkusi pasveikinti Australijos Kardinolo Gilroy, nekatalikams indams padarė ilgai pasiliekančią išpūdį.

Katalikai Indijoje sudaro tik 1,5% visų gyventojų, bet jų įtaka stipri ir plati, kuri, nekalbant apie nuolatinę misijonierių veiklą 5 mil. katalikų masėje, veikliausiai pasireiškia mokyklose. Katalikų mokyklos ir kolegijos vis populiarėja.

Indijos katalikai didžiuojasi T. Jerome D'Souza, S. J., kurį Indijos valdžia buvo pakvietusi į pirmąjį parlamentą patarėju, rašant konstituciją, ir buvo paskyrusi Indijos atstovu Jungtinėms Tautoms.

Didžiausia dienos sunkenybė, su kuria nuolat susitinka Bažnyčia, yra Indijos valdžios nutarimas įvesti gimdymų kontrolę, kuri turėtų būti atsakymas į visuotinio neturto problemą. Nors Mahatma Gandhi priešinosi gimdymų kontrolės įvedimui, premjeras Nehru nusprendė, kad gimdymų klinikinė kontrolė yra vienintelis atsakymas į per gausų gimimų skaičių. Indijos gyventojų skaičius kas dešimt metų paauga 50 mil.

Antroji sunkenybė yra didėjantis moterysčių skaičius tarp katalikų ir nekatalikų, daugiausia Hindu.

Politinė Indijos nepriklausomybė dar nespėjo pagerinti masių gerbūvio. Šis faktas yra stipri korta Komunistų Partijos rankose. Revoliucija Kinijoje ir jos laimėjimas vidurkio indui yra padaręs gilaus ir teigiamo išpūdžio. Šie trys momentai, sudaro trečiąją sunkenybę. Komunistinė propaganda dirba visu smarkumu ir lengvai nukonkuruoja Vakarų bandymus patraukti Nehru Indiją į demokratijos platumų vieškelį.

Naujosios valdžios pažadas panaikinti kastas, ypač suteikti lygias teises izoliuotiems Neliečiamiesiems, pasiliko pažadu. Komunistams graži proga vaidinti mėgiamą "nuskriaustųjų užtarėjo" vaidmenį. Komunistų įtaka parlamente didėja, ir ją sumaniai ir efektingai panaudoja P. Indijos komunistų vadas A. K. Gopalan.

Diplomatiniai santykiai su Vatikanu pagerino Bažnyčios padėtį ir pašalino daug nesusipratimų. Bet kai pirmasis Indijos Ambasadorius Vatikanui Dhirubhai Desai pradėjo viešai gėrėtis Evangelija, Užsienių Reikalų Ministerija išpėjo jį ir patarė laikytis Bhagavad - Gitą tradicinio mokslo.

Kai pasaulis ieško naujos socialinės santvarkos, Indija turi pavydėtiną progą sukurti naują bendruomenę. Tai yra pavydėtina proga ir Katalikų Bažnyčiai, jei jos įtakos ir darbo nesukliudys ateities socialinės ir revoliucinės komplikacijos ir netikėtumai.

* Encyclopedia Lituanica

"Turime vertinti drąsų sumanymą (leisti Lietuviškąją Enciklopediją) ir jį palaikyti morališkai ir materialiai. Iš to turėsime naudos mes patys, mūsų jaunimas, padėsime ir tautos reikalui. Tikėkime, kad naujos enciklopedijos redaktoriai sugebės duoti tik tokią medžiagą, kuri mums bus svarbi ir įdomi, kad ten rasime visa reikalinga, bet nieko tokio, kas gali būti praleista. Turėjom pagrindą didžiuotis savo "L. E.", parodykim savo žmonėms ir pasauliui, kad esame kultūringi, prasilavinę ir pajėgūs tokiems dideliems darbams" (Prof. S. Kolupaila, "Draugas", Nr. 11, 1953).

RYTŲ BAŽNYČIOS ATSKILIMAS

Jau nekartą skaitytojai yra prašę parašyti „Laiškuose Lietuviams“ apie kitas tikybas, apie įvairias protestantų sektas, nes gyvenant ir dažnai susitinkant su kitų tikybų žmonėmis, savaime užsimezga kalba ir apie religinius klausimus, bet nepažįstant tų tikybų ir jų mokslo, yra sunku diskutuoti. Apie tautines katalikų bažnyčias ir apie senuosius katalikus jau esame rašę praėjusiuose numeriuose. Gerb. T. J. Venckus, S. J., kurs netrukus žada išvažiuoti į Pietų Ameriką, paruošė visą seriją straipsnių šiais klausimais. Pirmiausia supažindinsime skaitytojus su pravoslavais, kitaip dar vadinamais stačiatikiais arba ortodoksais, o paskui rašysime apie svarbiausias protestantų sektas, labiau paplitusias Jungtinėje Amerikos Valstybėse.

Redakcija

Marija, pasirodžiusi Fatimoje, kelis kartus paminėjo Rusijos atsiver-

Dr. J. Grinius, pirmasis iškėlęs lietuviškos enciklopedijos klausimą tremtyje, numatė dvi kliūtis: politines rietenas ir pasaulėžiūrų skirtumus. Jo išvada: enciklopedijos greičiausiai neturėsime („Aidai.“ Nr. 9, 1950).

Politinių rietenų ir pasaulėžiūrinio bigotizmo pelkėse prasmego jau ne vienas didelės vertės projektas. Monumentaliniai kultūros paminklai yra kiekvienos tautos subrendimo ir pajėgumo ženklai. Mums teks būti liudininkais, kai bus sprendžiamas mūsų tautos dalies tremtyje subrendimas ir pajėgumas. Mes būsim tik liudininkai — kiti spręs. Ir spręs, vartydami mūsų nuveiktų darbų ir praleistų progų knygą.

timą arba Rusų Bažnyčios susivienijimą su Romos Bažnyčia. Kadangi šių dviejų bažnyčių susivienijimas buvo daug kartų mėgintas, bet laukiamų pasekmių niekad nedavė, tai tas Marijos pažadėjimas yra nepaprastai reikšmingas, ypatingai dabar, kai bolševizmas atrodo toks stiprus, kurs ne tik jokio suartėjimo su katalikais nenori, bet kiekvieną krikščionišką konfesiją rauja su šaknimis ne tik iš rusų tautos, bet ir iš kitų į jų vergiją patekusių tautų. Toji geležinė siena atrodo tokia aukšta ir stora, kad ne tik misijonieriai, bet net nė krikščioniškos idėjos negali pro ją prasiskverbti. Šiuo metu visai negalima įsivaizduoti, kaip tas susijungimas galėtų įvykti, bet jeigu Dievo Motina pažadėjo, tai mums nevertėtų abejoti, nors tas pažadėjimas yra sujungtas su sąlyga: jei žmonės liausis įžeidinėti jos dieviškąjį Sūnų.

Mes katalikai tikime, kad Romos Popiežius yra šv. Petro įpėdinis, t. y. kad jis turi visas teises ir privilegijas, kurias Kristus davė šv. Petriui. Kristus padarė tik šv. Petrą, o ne kitus apaštalus, ta uola, ant kurios Jis sakė pastatysias savo Bažnyčią (Mat. 16, 18), todėl pripažinti šv. Petrą ir kiekvieną jo įpėdinį Bažnyčios galva yra visų pareiga.

Rusija krikščionybę gavo iš Bizantijos, kuri tada dar buvo vienybėje su Roma. Vėliau Bizantija nuo Romos atskilo, bet tai dar nereiškė, kad tuo pačiu turėjo atskilti ir Rusija.

Bizantijos atskilimas nuo Romos, įvykęs 1054 m., liepos 16 d., yra vadinamas Didžiąja Rytų Schizma. Įdomus sutapimas, kad tą pačią mėnesio dieną (liepos 16) 1918 m. Ekatėrinburge (dabar Svierdlovsk) nuo bolševikų žuvo Rusų Bažnyčios Galva ir visos Rusijos Imperatorius Nikolajus II.

Skilimo priežastys

Daugelis stebisi ir nesupranta, kas privertė Rytų Bažnyčią atsiskirti nuo Vakarų ir kas kliudė vėliau joms vėl susijungti. Juk jokių dogmatinių skirtumų tarp šių dviejų Bažnyčių nebuvo. Abidvi turi septynis sakramentus ir juos vartoja tiksliai būdu, abiejų kunigystė nenutraukiamai tęsiasi nuo apaštalų laikų, abi lygiai teisingai kalba apie Kristaus asmenį, dėl kurio pirmaisiais amžiais buvo atsiradę tiek erezijų, abi turi labai gilų Marijos, Dievo Motinos, kultą. Viena save vadina Ortodoksiškąja (teisingai tikinčiąja) Bažnyčia, kita

— Katalikiškąja (visuotinąja) Bažnyčia. Abudu vardai labai gražūs: pirmoji labiau išreiškia mintį, kad išlaikė ir išsaugojo teisingąjį Kristaus mokslą, o antroji daugiau pabrėžia organiškąją vienybę, visuotinumą, neklaidingumą. Kokios gi pagaliau buvo to skilimo priežastys?

Dabar, mūsų akimis žiūrint, tos priežastys atrodo labai menkos ir nereikšmingos: asmeniškai patrijarkų ginčai dėl garbės ir pirmenybės, o taip pat ilgi ginčai dėl vieno, tokio švelnaus, vos apčiuopiamo punkto, kuris glūdi žmogaus protui neprieinamoje pačioje giliausioje krikščionybės paslapyje — Švenč. Trejybėje. Tai buvo garsūs ginčai dėl žodžio **Filioque**. Lotynai apaštalų tikėjimo išpažinime sako: „Tikiu į Šventąją Dvasią, Viešpatį ir Gaivintoją, kuri eina iš Tėvo ir **Sūnaus (Filioque)**“.

O graikai ir rusai sako: „...kuri eina iš Tėvo **per Kristų**“. Abudu išsireikškimai buvo lygiomis teisėmis vartojami tiek Rytuose tiek Vakaruose per tūkstantį metų. Bet štai staiga išky-la didelės diskusijos, suskaldžiusios Bažnyčią į Rytų (ortodoksų) ir Vakarų (katalikų). Vis dėlto istorikai mano, kad ne tie ginčai buvo pagrini-

dinė priežastis. Jų nuomone, skilimo priežastys glūdėjo kultūriniuose skirtumuose ir istorijos faktų raidoje. Čia paminėsime kelias tokias priežastis, kurios prirengė tą didįjį skilimą.

1. Rasių skirtumai. Nors graikai ir lotynai yra tie patys arijai, atkeliavę iš Indijos, bet ilgainiui jie labai pasikeitė. Lotynai susimaišė su užplūdusiais gotais, o graikai — su tautomis, atkeliavusiomis iš Mažosios Azijos (armėnais, persais ir kitais). Aiškiai matyti, kad tarp graikų ir lotynų buvo dvasinių ir kultūrinių skirtumų. Jeigu palyginsime Rytuose ir Vakaruose atsiradusias erezijas, tai pamatysime, kad jos yra charakteringos abiem tautom. Rytuose buvo **nestorijiečiai, monofizitai**, o Vakaruose — **pelagijiečiai**. Vakarų erezijos per daug iškelia žmogaus prigimtį, kuri daug ką galinti padaryti iš savęs, be Dievo malonių. Rytų erezijos per mažai vertina žmogiškąją prigimtį. Be to, pirmuosius keturis šimtmečius graikai vyravo ir vadovavo teologijos išsivystyme. Teologijos terminologija susidarė Graikijoje, lotynams teliko juos tik išsiversti arba tiesiog vartoti graikiškus terminus, kur reikėjo išreikšti labai jautrias dogmatiškas mintis.

2. Nors ilgai pasiliko Romos Imperijos vardas, bet tikrumoje pradėjo Vakaruose kurtis naujos stiprios valstybės, kurioms Graikija mažai terūpėjo, jos daugiau nebėjo į Graikiją semtis religinės ir politinės išminties.

3. Kai Dioklecianas perkėlė sostinę iš Romos į Nikomediją, o Konstantinas Didysis savo imperijos sostinę padarė ne Romą, bet Konstantinopolį, tai ir politinis centras nusikėlė nuo Tiberio prie Bosforo. Tada Vakarai ir Rytai nesiartino, bet vis vieni nuo kitų tolo ir bedugnė tarp jų darėsi vis gilesnė.

4. Kai Hunai užpuolė Vakarų, Rytai jiems nesuteikė pagalbos.

5. Rytuose įvyko nepaprastas reiškinys, kurs pasiliko būdingas visai jų Bažnyčiai — susiliejimas Bažnyčios su Valstybe. Jau tada buvo aišku, kad Bažnyčiai niekad nėra sveika susijungti su valstybe ir pasidaryti jos tarnaitė. Pradžioje buvo manyta, kad Bažnyčia gerai jausis ir klestės po valstybės sparnais, o valstybei atrodė, kad ji sustiprės, jeigu Bažnyčia jai tarnaus. Bažnyčia taip buvo paniekinta, kad valstybė pradėjo tiesiog ją stumdyti. Kai Konstantinopolio patrijarkas Ignacas atsisakė teikti sakramentus ciesoriui Bardasui dėl jo blogo, nedoro gyvenimo, tai jis buvo už tai areštuotas. O kai Vakarų Bažnyčioje šv. Ambraziejus pastojo Teodozijui kelią ir dėl jo blogo gyvenimo neleido įeiti į bažnyčią, valdžia nedrįso Ambraziejaus suimti. Vakarų Bažnyčia visados gynėsi nuo valstybės globos, todėl ji tolo nuo Konstantinopolio.

6. Kai popiežius 800 m. vainikavo Karolių Didįjį, tai visi pamatė, kad Vakarai nuėjo savo keliais ir iš Bizantijos imperatoriaus jau nieko daugiau nelaukė.

7. Kai Konstantinopolio patrijarkas Jonas Fasteris norėjo gauti „ekumeniškojo“ arba visuotinio vyskupo titulą, Grigalius Didysis tam pasipriešino.

8. Leonas Didysis (440-461) labai aiškiais žodžiais ir veiksmais parodė, kad Romos Vyskupas arba Popiežius yra visos Bažnyčios (Rytų ir Vakarų) Galva.

Pirmoji Bizantijos schizma

Bizantija vadinosi rytinė Romos Imperijos dalis. Pirmojo skilimo kalatininkas yra Bizantijos patrijarkas Focijus (Photius). Patrijarkai buvo

vyriausi vyskupai, kurie valdė tam tikras Bažnyčios sritis ir turėjo savo sostines žymiuose senovės miestuose.

Patrijarko teises turėjo Jeruzalės, Antijochijos, Aleksandrijos, Konstantinopolio ir Romos vyskupai. Jau nuo pat Bažnyčios pradžios matyti, kad Romos patrijarkas buvo vyriausias, kurio turėjo klausyti kiti patrijarkai. Visus kitus naujai išrinktus patrijarkus Romos patrijarkas patvirtindavo. Pradžioje ir pats Focijus ieškojo tokio Romos patvirtinimo.

Focijus (815-897) buvo labai gabus ir mokytas vyras, bet nemokėjo lotyniškai. Kai kurie mano, kad dėl to jis buvęs taip nepalankus lotynams. Būdamas labai mokytas, jis pateko į karaliaus rūmus. Kai 857 m. patrijarkas Ignacas nedavė Bardasui komunijos už tai, kad jis neleistinuose santykiuose gyveno su savo marčia, jis buvo ištremtas. Vietoje Ignaco patrijarku buvo paskirtas Focijus, kurs tada dar nebuvo nė dvasiškis. Tai dar nebuvo nieko ypatingo, nes ir šv. Ambraziejus buvo minios apšauktas Milano vyskupu, būdamas pasaulietis. Focijus tuoj priėmė visus šventimus. Imperatorius Mykolas kreipėsi į popiežių Nikalojų I su prašymu, kad jis pripažintų Focijų patrijarku. Popiežius, apklausinęs Focijų ir Ignacą, palaikė Ignaco pusę ir Focijaus netvirtino patrijarku. Focijus pradėjo grūmoti popiežiui ir kaltino Romos katalikus, kad jie pasninkauja šeštadieniais, trimis dienomis vėliau pradeda gavėnią, neleidžia kunigams vesti, neleidžia kunigams duoti sutvirtinimo sakramento ir sako, kad Šventoji Dvasia paeina iš Tėvo ir Sūnaus (Filioque).

Bet staiga imperatorius Mykolas III, kurs rėmė Focijų, buvo nužudytas. Tada ir Focijus pasijuto blogoje

padėtyje. Buvo sušauktas aštuntasis Visuotinis Bažnyčios Susirinkimas, kuris pasmerkė Focijų ir liepė uždaryti į vienuolyną, kur jis išbuvo septynerius metus. Kai Focijus sėdėjo uždarytas vienuolyne, Ignacas buvo gražintas patrijarku. Paleistas iš vienuolyno Focijus buvo imperatoriaus vaikų mokytoju. Visur jis rodėsi labai nusižeminęs.

Kai Ignacas 877 m. mirė, imperatorius prašė popiežiaus Jono VIII, kad pripažintų Focijų Konstantinopolio patrijarku. Popiežius sutiko. Šį popiežiaus elgesį daugelis labai kritikuoja sakydami, kad jis nusileisdamas parodęs nedovanotiną silpnybę. Tapęs patrijarku, Focijus panorą sušaukti naują Bažnyčios Susirinkimą. Popiežius ir su tuo sutiko, pasiųsdamas savo legatus. Greitai paaiškėjo Focijaus intencijos. Jis norėjo panaikinti buvusiųjų Sinodų nutarimus, kurie buvo padaryti prieš jį, ir pravesti naujus, sau palankius. Popiežius šio susirinkimo nutarimų vis dėlto nepriėmė. Šiaip taip pavyko viską sutvarkyti ir išlaikyti Bažnyčios vienybę dar apie pusantro šimto metų iki Mykolo Cerularijaus (1043-1058).

Antroji, pagrindinė schizma

Mykolas Cerularijus dalyvavo sąmoksle prieš imperatorių Mykolą Paflagonijų. Už bausmę buvo uždarytas vienuolyne, kur jis labai pamaldžiai elgėsi. Cerularijus tame sąmoksle prieš imperatorių buvo susidėjęs su buvusiuoju imperatorium Manomachu. Sąmokslui nepasisėkus, abudu buvo suimti. Vis dėlto vėliau (1042 m.) Manomachui pasisėkė vėl tapti imperatorium. Jis atsiminė savo buvusio sąmokslų bendradarbį Cerularijų ir pasikvietė į savo rūmus. Mirus patrijarkui Aleksiejui, imperato-

rius be jokio Romos atsiklausimo į jo vietą įstatė Cerularijų. Greitai visi pamatė, kad schizma jau vėl prasidėjo. Cerularijus aiškiai rodė savo pikta nusistatymą prieš Romą. Įvairiems vyskupams jis pradėjo rašyti laiškus, iškeldamas senus priekaištus prieš popiežių (kunigų celibatas, šeštadienių pasninkai, neraugintos duonos vartojimas komunijoje ir kt.). Jo laišakai buvo labai vulgariški, lotynus jis vadino šunimis ir kitais panašiais vardais. Visiems pasidaro aišku, kad Cerularijus išėjo į atvirą kovos lauką prieš popiežių. Popiežius Leonas X atsakė į priekaištus labai ramiai, rimtai ir garbingai, pasiųsdamas taip pat savo legatus: kard. Umberto, kard. Frederico ir Pietro de Amalfi. Imperatorius priėmė legatus su pagarba, todėl kad nenorėjo pyktis su popiežium, nes tokiu būdu galėjo prarasti kolonijas Vakaruose. Bet Cerularijus atsisakė priimti legatus. Popiežiaus legatai paruošė ekskomunikos bulą. Ją paskelbė 1054 m., liepos 16 d. ir padėjo Sofijos katedroje, ištardami žodžius: "Temato ir trespredžia Dievas".

Tolimesnis Cerularijaus gyvenimas yra pilnas visokių politinių sukybių ir apgaulių. Jis nepasitenkino būti nepriklausomu patrijarku, bet užsiėmė tapti net imperatorium. Bet Izaokas I, kurs pats norėjo būti imperatorium, Cerularijų išvijo. Kelionėje į ištremimą Cerularijus ir mirė (1059 m.). Savo sekėjų jis buvo laikomas kankiniu ir jo lavonas buvo gražintas su didele garbe.

Taigi, 1054 m., liepos 16 d. įvyko ta didžioji Rytų Schizma, kai ortodoksai atsiskyrė nuo katalikų. Rusija jau prieš šimtą metų buvo priėmusi krikščionybę. Kas po Rytų schizmos įvyko Rusijoje, pakalbėsime kitame straipsnyje.

J. Venckus, S. J.

**KNYGA BESIRUOŠIANTIEMS ŠEIMOS GY-
VENIMUI, TĖVAMS, MOKYTOJAMS, KUNI-
GAMS, NORINTIEMS PAŽINTI VAIKO PSI-
CHOLOGIJĄ. KNYGA KIEKVIENAI ŠEIMAI.**

Tau baigta spausdinti kun. dr. J. Gutausko knyga apie religinį vaiko auklėjimą ryšium su jo dvasine raida — “VAIKO DIEVAS IR RELIGIJA”. Knyga turi apie 300 psl. Kaina \$3.

Per keletą pastarųjų metų autorius visą laisvesnį laiką skyrė bendrosios ir religinės pedagogikos studijoms. 1950/51 m. dar pagilino pedagogines ir psichologines žinias Ouebeco Lavalio universitete. Čia parašė minėtą knygą, kurią universitetas įvertino labai gerai ir priėmė kaip dizertaciją pedagoginių mokslų daktaro laipsniui gauti.

Veikalas, be įvado, turi 4 dalis:

Pirmoji dalis — vaiko kelias į pasaulį. Čia duodama dvasinė vaiko raida nuo gimimo iki brendimo pradžios. Tai vaiko psichologijos santrauka.

Antroji dalis — vaiko kelias į religiją arba religinė vaiko raida. Čia panaudota anketiniai tyrimai, liečia lietuvių tremtinių vaikų ir paauglių religinį gyvenimą.

Trečioji dalis — religinis auklėjimas. Mažutėlių vedimas į Dievą: religiniu veiksmu ir pavyzdžiu, religine aplinka ir pamokymu. Religinis auklėjimas antrojoje vaikystėje: per kūrinius į Kūrėją, per bažnytinius metus į Kristų Atpirkėją. Religinis auklėjimas pradžios mokykloje.

Ketvirtoji dalis — ypatingieji religinio auklėjimo uždaviniai: auklėjimas maldai, liturginis auklėjimas, paruošimas sakramentinei praktikai.

Pabaiga: išvados, bibliografija — daugiau kaip šimtas keliom kalbom veikalų religinio auklėjimo ir vaiko psichologijos klausimais.

Užsakymus siųsti:

**Spaudos Bendrovė “Žiburiai”,
941 Dundas St. W., Toronto, Canada.**

Iliustruotas mėnesinis žurnalas, leidžiamas lietuvių ir anglų kalbomis, užsisakytinas visiems.

- “Lietuvių Dienos” duoda kiekviename numeryje bent 40 puošnių, įdomių ir aktualių nuotraukų iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo ir veiklos.
- “Lietuvių Dienų” kiekviename numeryje skaitytojas ras įdomių ir aktualių straipsnių, beletristikos ir informacinės medžiagos iš pasaulio lietuvių gyvenimo.
- “Lietuvių Dienos” turi anglišką skyrių, parašai po nuotraukomis duodami abiem kalbom, todėl šis žurnalas prieinamas ir čia gimusiems bei kitataučiams.
- ‘Lietuvių Dienų’ vienas numeris siunčiamas susipažinimui nemokamai, prisiuntus savo adresą. Metinė prenumerata 4 dol. Administracijos adresas: “Lietuvių Dienos”, 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

Administracija pritrūko “Laiškų Lietuviams” šių metų pirmo numerio, jei kas turėtų atliekamų, maloniai prašome atsiųsti.

Nuoširdžiai dėkojame visiems, kurie, atnaujinami prenumeratą, pridėjo vieną kitą dolerį aukų.

Prieš Kalėdas gavome du dolerius iš Bayonne, N. J., bet nebuvo pažymėta siuntėjo adreso. Prašome pranešti, kad nereikėtų sustabdyti “L. L.”, kaip neužsimokėjusiam.

Dar galima gauti Administracijoje praėjusiųjų trejų metų “L. L.” gražiai įrištų komplektų.

Užsakykite “Tėviškėlę” savo vaikams. Kaina \$3 metams. Adresas: 2313 W. 91st St. Chicago, Illinois.

